

DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2012 - OG UDVIKLINGEN 1970-2012

Hanne Møller
Bjarne Laursen
Juni 2014

**DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2012
- OG UDVIKLINGEN 1970-2012**

Hanne Møller, Bjarne Laursen

© Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, 2014

Gengivelse af uddrag, herunder figurer, tabeller og citater er tilladt mod tydelig kildeangivelse – det skal herunder fremgå, at rapporten er udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet for TrygFonden.

Udgivet af

Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
Øster Farimagsgade 5 A, 2. sal
1353 København K
sif@si-folkesundhed.dk
www.si-folkesundhed.dk

Finansieret af

TrygFonden smba (Tryghedsgruppen smba)
Lyngby Hovedgade 4, 2. sal
2800 Kgs. Lyngby
info@TrygFonden.dk
www.TrygFonden.dk

Elektronisk ISBN: 978-87-7899-273-4

Rapporten kan downloades på www.trygfonden.dk

DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2012 - OG UDVIKLINGEN 1970-2012

Hanne Møller
Bjarne Laursen
Juni 2014

INDHOLDSFORTEGNELSE

TABELLER OG FIGURER I RAPPORTEN	7
FORORD.....	9
RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS RESULTATER.....	11
DRUKNEDØDSFALD 2012.....	11
DRUKNEDØDSFALD 2001-2012.....	11
FATALE DRUKNEULYKKER 2001-2012	11
SYGEHUSBEHANDLING AF DRUKNEOFRE I 2012.....	12
TÆT-PÅ-DRUKNEHÆNDELSER I 2012	12
DRUKNEDØDSFALD: UDVIKLINGEN 1970-2012.....	12
SELVMORD VED DRUKNING 2001-2012.....	12
ENGLISH SUMMARY	13
UNINTENTIONAL DROWNING DEATHS 2012	13
DROWNING DEATHS 2001-2012	15
UNINTENTIONAL DROWNING 2001-2012	17
DROWNING DEATHS 1970-2012 – DANISH RESIDENTS ONLY	21
SUICIDE BY DROWNING 2001-2012	21
DATA SOURCES	22
1. INDLEDNING.....	23
1.1 BAGGRUND	23
1.2 FORMÅL.....	23
1.3 DEFINITION AF DRUKNING	23
2. DRUKNEULYKKER I DANMARK 2012	24
2.1 KARAKTERISTIKA VED FATALE DRUKNEULYKKER 2012	24
2.2 DANSKERE DRUKNET I UDLANDET I 2012	28
2.3 SYGEHUSBEHANDLEDE DRUKNEOFRE 2012.....	28
3. DRUKNEDØDSFALD I DANMARK 2001-2012.....	31
3.1 OMFANG	31
3.2 UDVIKLINGEN I DØDSMÅDE VED DRUKNING.....	31
3.3 KØN OG ALDERSFORDELING	31
3.4 NATIONALITET	32
3.5 DATAKILDER	32
3.6 UBESTEMT DØDSMÅDE	33
4. FATALE DRUKNEULYKKER I DANMARK 2001-2012.....	34
4.1 OMFANG, UDVIKLING OG OMSTÆNDIGHEDER.....	34
4.2 STED FOR DRUKNEULYKKEN	35
4.3 AKTIVITET FØR DRUKNEULYKKEN.....	37
4.4 TEMA: BADEULYKKER	40
4.5 ANDRE TIL STEDE PÅ ULYKKESTIDSPUNKTET	48
4.6 BLEV GENOPLIVNING FØRSØGT?	49
4.7 BØRNS DRUKNEULYKKER.....	49

4.8. FATALE DRUKNEULYKKER I REGIONERNE	51
5. TÆT-PÅ-DRUKNEHÆNDELSER I 2012.....	55
5.1 TÆT-PÅ-DRUKNEHÆNDELSER	55
5.2 AFGRÆNSNING OG DATAKILDER	56
5.3 REGISTREREDE TÆT-PÅ-HÆNDELSER OG INVOLVEREDE PERSONER	57
5.4 KØN OG ALDERSFORDELING I TÆT-PÅ HÆNDELSER.....	58
5.5 STED OG AKTIVITET FORUD FOR TÆT-PÅ-HÆNDELSERNE	59
5.6 ALKOHOL	62
5.7 ALVORLIGHED	62
5.8 SKØN OVER DET TOTALE ANTAL AF TÆT-PÅ-DRUKNEHÆNDELSER OG INVOLVEREDE PERSONER I 2012....	63
6. DRUKNEDØDSFALD BLANDT DANSKERE DRUKNET I DANMARK 1970-2012	64
6.1 OMFANG.....	64
6.2 UDVIKLING OVER TID	64
7. SELVMORD VED DRUKNING.....	67
7.1 OMFANG OG UDVIKLING	67
7.2 STED FOR HÆNDELSEN	68
7.3 ÅRSAGER TIL SELVMORD VED DRUKNING	69
8. METODE.....	70
8.1 BEGREBER ANVENDT I RAPPORTEN.....	70
8.2 DATAKILDER OG ANALYSER.....	70
8.3 REVURDERING AF DØDSMÅDE	73
8.4 DATAKVALITET, SAMMENFATNING	74
8.5 VARIABLE	74
8.6 DEFINITION AF DRUKNING.....	76
REFERENCER	77
BILAGSTABELLER	78

TABELLER OG FIGURER I RAPPORTEN

Tabeller

Tabel 1a: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2012, opdelt på alder og køn.....	29
Tabel 1b: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2005-2012, opdelt på alder.....	29
Tabel 2: Druknedødsfald 2001-2012, opdelt på døds måde og år	31
Tabel 3: Kønsfordeling i antal og procent for druknedødsfald 2001-2012, opdelt på døds måde	32
Tabel 4: Druknedødsfald 2001-2012, opdelt efter døds måde og alder	32
Tabel 5: Druknedødsfald i 2001-2012, opdelt på bopælsland	32
Tabel 6: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aldersgrupper og år	34
Tabel 7: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på sted og år	36
Tabel 8: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på sted og køn	36
Tabel 9: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet og aldersgrupper.....	37
Tabel 10: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet og køn	38
Tabel 11: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet og år	39
Tabel 12: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet og måned for ulykke	39
Tabel 13a: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på sted og aldersgruppe.....	40
Tabel 13b: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på aldersgruppe og år.....	40
Tabel 14: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på sted og måned for ulykke.	41
Tabel 15: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på sted og køn.	42
Tabel 16: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på alder og køn.	42
Tabel 17: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på årsag og aldersgruppe.....	43
Tabel 18: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på årsag og sted.....	43
Tabel 19: Andre til stede ved fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet	48
Tabel 20: Genoplivning 2001-2012, opdelt på aktivitet forud for druknehændelserne	49
Tabel 21: Fatale drukneulykker blandt 0-17 årige børn 2001-2012, opdelt på år og køn	50
Tabel 22: Fatale drukneulykker blandt 0-17 årige børn 2001-2012, opdelt på alder og aktivitet	50
Tabel 23: Tæt-på-hændelser og antal involverede personer, opdelt på kilde	57
Tabel 24: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på køn og alder.....	58
Tabel 25: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på sted for hændelsen.	59
Tabel 26: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på aktivitet.	59
Tabel 27: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på sted for hændelsen og aktivitet.	60
Tabel 28: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på måned og sted.	60
Tabel 29: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på måned og aktivitet.....	61
Tabel 30: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på aktivitet og alder.	61
Tabel 31: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på køn og aktivitet.	62
Tabel 32: Brug af redningsvest i tæt-på-hændelser.....	62
Tabel 33: Selvmord ved drukning, opdelt på aldersgrupper og år	67
Tabel 34: Selvmord ved drukning opdelt på sted og køn	68

Figurer

Figur 1: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på hhv. rater pr. 100.000 befolkning og antal døde	24
Figur 2: Fatale drukneulykker, opdelt på sted	25
Figur 3: Fatale drukneulykker, opdelt på aktivitet	26
Figur 4: Fatale drukneulykker, opdelt på aldersgrupper	36
Figur 5: Kort over fatale drukneulykker 2012	37
Figur 6: Kort over fatale badeulykker i 2001-2012	41
Figur 7: Kort over fatale drukneulykker i forbindelse med færdsel på havn 2001-2012	46
Figur 8: Fatale drukneulykker 2001-2012, opgjort på regioner....	51
Figur 9: Fatale badeulykker 2001-2012, opgjort på regioner.	52
Figur 10: Fatale drukneulykker i forbindelse med fritidsaktiviteter i båd 2001-2012, opgjort på udviklingen i regioner.....	53
Figur 11: Fatale drukneulykker i relation til færdsel på havn 2001-2012, opgjort på regioner	54
Figur 12: Ulykkespyramiden ved drukning	55
Figur 13: Illustration af overlap mellem registreringerne i tre af kilderne.....	58
Figur 14: Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2012, opdelt på dødsårsag	65
Figur 15: Danskere druknet i Danmark som følge af selvmord eller ulykke i perioden 1970-2012, opdelt på køn.....	65
Figur 16: Danskere druknet ved ulykke i Danmark i perioden 2001-2012, fordelt på aldersgrupper	66
Figur 17: Selvmord ved drukning 1970-2012 for mænd og kvinder	68

BILAGSTABELLER

Tabel B1: Antal druknedødsfald i Danmark i perioden 1970-2012 opdelt på dødsårsag og år	78
Tabel B2: Antal fatale drukneulykker i Danmark i perioden 1970-2012 opdelt på år, køn og alder	79

FORORD

Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet har på foranledning af TrygFonden og Dansk Svømmeunion udarbejdet denne rapport, der præsenterer analyser af omfanget og årsagerne til druknedød som følge af ulykke, selvmord og drab. Fokus er på drukneulykker. Rapporten er en opfølgning på de tidligere "druknerapporter", der er udkommet årligt siden 2009.

De årlige druknerapporter består dels af en basisstatistik med årligt opdaterede tabeller og figurer, dels af udvalgte temaer, der veksler fra år til år. I dette års rapport sættes der, ud over basisstatistikken, fokus på tæt-på-druknehændelser og nærdrukning.

Rapportens tal og analyser er baseret på data fra dødsattester, hvor dødsårsagen er angivet som drukning. Dødsattester fra Statens Serum Institut er den mest komplette kilde i Danmark mht. oplysninger om druknedødsfald. Derudover suppleres med andre kilder, herunder presseklip om drukneulykker indsamlet af TrygFonden, rapporter over redningsaktioner i danske farvande, politirapporter og avisartikler indsamlet af Søsportens Sikkerhedsråd samt data fra Rådet for Større Badesikkerhed. Information om danskere druknet i udlandet er indhentet fra SOS Danmark og fra presseklip.

Hanne Møller (kommunikationskonsulent, temakoordinator, cand.comm.) og Bjarne Laursen (seniorforsker, cand.scient., ph.d.), Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet har gennemført analyserne og udarbejdet rapporten.

Tak til alle, der har stillet materialet og data til rådighed for projektet.

Rapporten er finansieret af TrygFonden.

København, 6. juni 2014

Knud Juel
Forskningsleder
Statens Institut for Folkesundhed,
Syddansk Universitet

Gurli Martinussen
Direktør
TrygFonden

RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS RESULTATER

DRUKNEDØDSFALD 2012

57 personer døde som følge af drukneulykker i 2012. Antallet er en stigning i forhold til 2010 og 2011, men er lavere end gennemsnittet for perioden 2001-2011. I alt druknede 104 personer i 2012 som følge af ulykke, selvmord eller ubestemt dødsårsag. Der var ingen drab i 2012.

Druknedødsfald 2012, hovedresultater:

- Otte personer mistede livet i drukneulykker på åbent hav/fjord, hvilket er det næstlaveste årlige antal i perioden, 2001-2012.
- 15 personer døde pga. drukneulykker i havne.
- Ved de danske kyster døde 20 personer pga. drukneulykker i 2012, hvilket er det højeste antal i perioden 2001-2012; heraf var tre dødsfald relateret til badning, to til dykning, fire til fritidsfiskeri fra land og 8 til fritidsaktiviteter i båd (tre dødsfald var uoplyst mht. aktivitet).
- Ét barn under 18 år døde ved drukning i 2012.
- Der var 32 druknedødsfald i 2012 som følge af selvmord, hvilket er flere end i 2010 og 2011 (med periodens laveste antal selvmord ved drukning: hhv. 21 og 28), men betragteligt færre end i perioden 2002-2011, med gennemsnitligt 38 årlige druknedødsfald som følge af selvmord.
- I 2012 lå antallet af druknedødsfald pr. 100.000 befolkning på 1,70 mod 1,84 gennemsnitligt i det foregående tiår (2002-2011).
- Der døde mindst 11 danskere i udlandet i forbindelse med drukning i 2012.

DRUKNEDØDSFALD 2001-2012

I alt døde 1.375 personer som følge af drukning i Danmark i perioden 2001-2012. Af disse var 768 (56%) ude for en drukneulykke, 464 (34%) begik selvmord, fire blev dræbt, mens dødsårsagen for de resterende 139 (10%) tilfælde var ubestemt. Hovedparten af de druknede var danskere (1.222, svarende til 89%), mens de øvrige var udlændinge eller af ukendt nationalitet (153, svarende til 11%), heraf flest fra Tyskland (89 døde).

FATALE DRUKNEULYKKER 2001-2012

I 2012 døde 57 personer som følge af drukneulykker i Danmark. Antallet er en stigning i forhold til 2010 og 2011, men er stadig færre end gennemsnittet for perioden 2001-2011 med 65 dødsfald årligt.

Fatale drukneulykker 2001-2012 i hovedtræk:

- 768 personer døde som følge af en drukneulykke i Danmark i perioden 2001-2012.
- Der var langt flere mænd (86%) end kvinder (14%).
- Der var en overvægt af 45-64 årige, som udgjorde 44% af alle de døde i drukneulykker, mens kun 5% var under 15 år.
- Omstændighederne ved børns drukneulykker afhæng af barnets alder. Spædbørn druknede i badekar, småbørn ofte i havebassiner og større børn især ved badning.
- Alkohol var en faktor i mere end hver fjerde drukneulykke (26%), særligt udtalt ved ulykker relateret til færdsel på havn (63%). I 2012 havde otte ud af de ni drukneofre i forbindelse med færdsel på havn indtaget alkohol forud for ulykken.

- De hyppigste steder for drukneulykker var: Åbent hav eller fjorde (25%), havne (24%), langs kysten (20%), søer (9%) og vandløb (8%).
- De tre hyppigste aktiviteter forbundet med drukneulykker var: fritidsaktiviteter i båd (22%), badning (17%) og drukneulykker, der skete som følge af færdsel på havn (17%). Dog var 19% af dødsfaldene uoplyst med hensyn til afdødes aktivitet op til drukneulykken.
- Udlændinge udgjorde 16% af alle døde i drukneulykker og 29% af dødsfaldene som følge af badeulykker i perioden.

SYGEHUSBEHANDLING AF DRUKNEOFRE I 2012

- 58 personer blev behandlet på sygehus efter en druknehændelse (drukning eller nedkøling). Dette er samme antal som i 2010 og 2011.
- En stor del var børn og unge under 15 år (i alt 17, svarende til 29 %).

TÆT-PÅ-DRUKNEHÆNDELSER I 2012

- Tæt-på-hændelser er svære at belyse, da de ofte ikke registreres nogen steder.
- I de benyttede kilder var der i 2012 registreret 119 tæt-på-druknehændelser, hvor 150 personer var tæt på at drukne. Disse udgør grundlaget for analysen
- Andelen af yngre personer involveret i tæt-på-druknehændelser er højere end blandt de druknedøde. Børn under 15 år udgør ca. en fjerdedel af de involverede i tæt-på-druknehændelserne. Omvendt er andelen af ældre involveret i tæt-på-druknehændelser meget lavere end blandt de druknedøde.

DRUKNEDØDSFALD: UDVIKLINGEN 1970-2012

På baggrund af data fra Dødsårsagsregisteret er det muligt at følge udviklingen i druknedødsfald over en længere periode. Disse historiske data omhandler dog alene danskere, der er druknet i Danmark. I alt 7.648 dødsfald blandt personer med fast bopæl i Danmark er i perioden 1970-2012 registreret i Dødsårsagsregisteret med drukning som den grundlæggende dødsårsag.

- Det årlige antal af druknedødsfald blandt danskere i Danmark faldt markant i perioden fra 213 i 1970 til 95 i 2012.
- Antallet af fatale drukneulykker blandt danskere i Danmark faldt i samme periode fra 139 til 52.

SELMORD VED DRUKNING 2001-2012

- I perioden 2001-2012 begik 464 personer selvmord ved drukning.
- Der var stort set lige mange mænd (53%) som kvinder (47%), som begik selvmord ved drukning.
- Selvmord ved drukning var hyppigst blandt voksne over 45 år og i særdeleshed for 75+ årige.
- Antallet af selvmord er faldet siden 1981, særligt blandt kvinder.
- De fleste drukneofre valgte at tage i havnen for at drukne sig (34%), næstflest valgte at gå ud i vandet fra stranden/kysten (19%), mens søer var tredjehyppigste lokalitet (15%).
- I mindst 60% af selvmordene var depression angivet som en medvirkende faktor til selvmordet.

ENGLISH SUMMARY

UNINTENTIONAL DROWNING DEATHS 2012

In 2012, 104 people died by drowning in Denmark, which are more than in 2010 and 2011 (78 both years) but still less than all the previous years. Fifty-seven of the drowning deaths were unintentional.

Figure A illustrates the trend in the annual number and rate of unintentional drowning deaths in the period 2001-2012. In 2012, the rate per 100,000 inhabitants was 0.93 compared to an average of 0.99 per 100,000 for the preceding years. Compared to the previous report two death has been removed (in 2008 and 2009) since they were registered twice each.

Figure A: Unintentional drowning deaths in Denmark 2001-2012. Number, and incidence per 100,000 for Danes (persons with residence in Denmark)

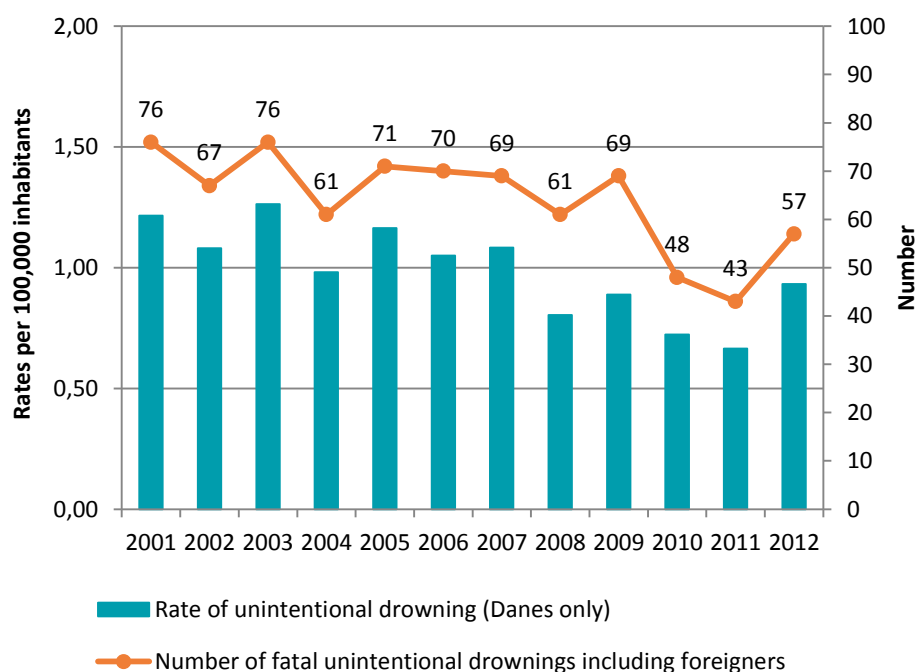
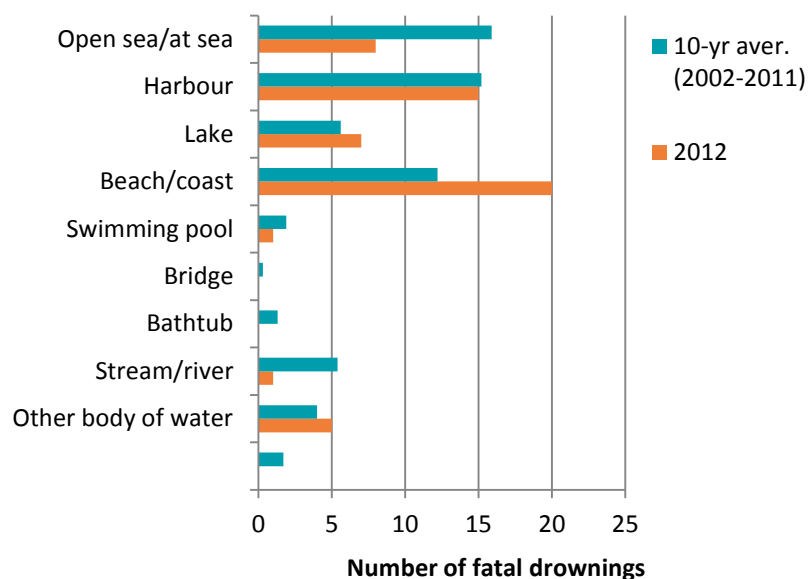

Figure B and Figure C show the place of occurrence of the drowning incidents and the activity of the drowned person prior to the accident, for 2012 compared to the 10-year average 2002-2011.

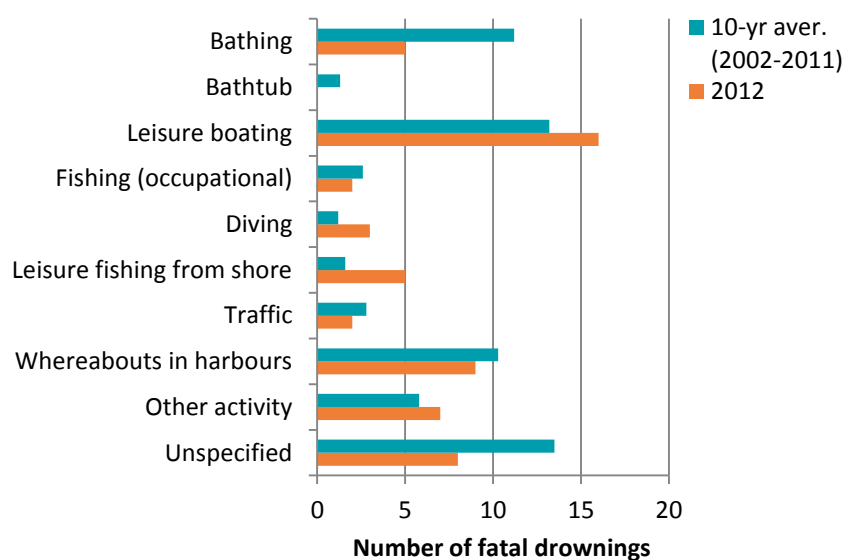
In 2012, there were fewer unintentional drowning deaths at sea (eight deaths) and streams/canals (one death) than the annual average during 2001-2010. Compared to 2010, there were more deaths at coasts/beaches in 2012 (twenty deaths).

Figure B: Fatal unintentional drowning deaths 2001-2012, by location

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Unintentional drowning incidents often occur without witnesses; hence in some cases we lack information about the activity of the victim just before the accident and the circumstances of the drowning. In 2012, these information were missing in 8 of the 57 fatal drowning events. This is less than in the period in general (12 in average). (Figure B)

Figure C present the average annual number of unintentional drowning deaths by activity in 2012 compared to the period 2002-2011. In 2012, markedly fewer were engaged in bathing/swimming.

Figure C: Fatal unintentional drowning deaths, by activity

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

DROWNING DEATHS 2001-2012

In the period 2001-2012, a total of 1,375 people died by drowning in Denmark. Of these deaths 768 (56%) were accidents, 464 (34%) were suicides, four were homicides, and the manner of death was undetermined in 139 (10%) cases. The number of drowning deaths averaged 115 per year during the period (Table A).

Manner of death

The number of unintentional drowning deaths was fairly constant until 2009 with approx. 60 to 70 deaths per year. In 2010 and 2011, however, the numbers were 48 and 43, respectively, and in 2012 it increased to 57. The average annual number of suicides by drowning was 39, similarly with the lowest number (21, 28, and 32 deaths) in 2010, 2011, and 2012 (Table A). Table B shows the rates per 100,000 among Danish residents.

Sex and age

Men accounted for the vast majority of fatal drowning deaths (1006 or 73%); this gender inequality related especially to unintentional drowning, 86% occurred among men.

Most drowning deaths occurred in the age group 45-64 years (579 or 42%). Children under 15 years of age comprised only a small proportion (46 or 3%).

The highest number of suicides by drowning was among the elderly above 75 years (110 or 24% of the suicides) (Table C).

Table A: Drowning deaths during 2001-2012, by year and manner of death

Manner of death	Aver 2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Total
Unintentional	70	70	69	61	69	48	43	57	768
Homicide	1	0	0	0	0	0	0	0	4
Suicide	43	52	44	38	36	21	28	32	464
Undetermined	10	12	13	19	13	9	7	15	139
Total	124	134	126	118	118	78	78	104	1375

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Table B: Number and rates of drowning by manner of death, 2001-2012

Manner of death	Number (all)	Percent	Danish residents only	Incidence rate per 100,000*
Unintentional	768	56%	645	1.0
Suicide	464	34%	452	0.7
Homicide	4	0.3%	4	0.006
Undetermined	139	10%	121	0.2
Total	1375	100%	1222	1.9

**Rates based on death by drowning among Danish residents only..*

Table C: Drowning deaths during 2001-2012, by age and manner of death

Manner of death	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Unspec.	Total
Accident	15	26	60	49	87	169	168	106	80	8	768
Homicide	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Suicide	0	0	6	26	42	90	103	87	110	0	464
Undetermined	1	0	5	11	25	20	29	23	24	1	139
Total	19	27	71	86	154	279	300	216	214	9	1375

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Country of residence

Persons without permanent residence in Denmark account for 11% of all drowning deaths in the period and 16% of all unintentional drowning deaths. The majority of the deceased were tourists, leisure sailors or professional fishermen. The largest group were Germans visiting Denmark as tourists or leisure sailors. The second largest group were Poles, who were predominantly fishermen or crew members on ships.

Table D: Drowning deaths during 2001-2012, by country of residence and manner of death

Manner of death	Denmark	Germany	Norway	Sweden	Poland	Other and unspecified	Total
Unintentional	645	79	9	4	12	19	768
Suicide	452	4	2	4	0	2	464
Homicide	4	0	0	0	0	0	4
Undetermined	121	6	3	1	2	6	139
Total	1222	89	14	9	14	27	1375

UNINTENTIONAL DROWNING 2001-2012

In the period 2001-2012 a total of 768 people died by unintentional drowning in Denmark. In this period, the 45-64-year-olds had the highest incidence of drowning, while children aged 0-14 years had the lowest. Unintentional drowning deaths among the 15-34-year-olds decreased, while it remained almost unchanged among the 45-64-year-olds. Throughout the period 2001-2012, among children below 15 years, the annual number of fatal unintentional drowning deaths was low and decreasing.

Location of unintentional drowning deaths

In the period 2001-2012, the majority (69%) of the cases of fatal unintentional drowning occurred in open sea, harbour or at beach/coast (Table E). For men, most of the drowning accidents occurred at sea or in harbours, whereas for women most occurred at beach/coast and in lakes. About half (47%) of the unintentional drowning accidents at sea or in harbours occurred among 45-64-year-olds. Most people who drowned at beaches/coasts were over 45 years (74%), while unintentional drowning in private swimming pools and public swimming baths occurred mostly for children and adolescents.

Table E: Unintentional drowning deaths 2001-2012 by location and year

	Aver. 2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Total	%
Open sea/at sea	18	13	21	13	28	5	12	8	192	25%
Harbour	18	23	12	11	17	10	10	15	187	24%
Lake	6	5	5	7	3	5	6	7	67	9%
Beach/coast	11	16	12	19	10	8	8	20	150	20%
Swimming pool	3	0	1	3	0	0	1	1	22	3%
Bathtub	2	1	1	1	2	0	2	0	15	2%
Bridge	1	0	1	0	0	0	0	0	4	1%
Stream/river/canal	6	6	4	2	2	7	3	5	64	8%
Other body of water	4	0	6	2	0	2	0	0	48	6%
Unspecified	2	6	6	3	7	11	1	1	19	2%
Total	70	70	69	61	69	48	43	57	768	100%

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Activity at the time of drowning

About one fifth of unintentional drowning deaths occurred during leisure boating/sailing (22%), a little less during bathing or swimming (17%) and whereabouts in the harbour (17%). Together, these activities account for 56% of all unintentional drowning deaths and 68% of those for which the preceding activity was known. Of the 34 traffic-related drowning deaths most occurred in cars (28), usually by driving into the harbour, in a river or lake. Five accidents occurred while riding bikes and one while riding a moped.

Alcohol was a major factor in unintentional drowning; in 201 cases (26%) the drowned had been drinking alcohol before the event. In 18 of the 129 fatal bathing accidents (14%), the victim had been drinking alcohol before the accident.

In nearly half of the traffic-related drowning deaths, it appears that alcohol was involved.

The category "other activities" covers many different activities, including walking by a river, or a lake, boarding a boat (outside a harbour), various activities on ice, driving a tractor or other vehicles.

Table F: Unintentional drowning 2001-2012, by activity and age

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Un-spec	Total	%
Bathing	0	20	8	8	11	28	21	19	14	0	129	17%
Bathtub	3	0	0	0	1	5	2	1	3	0	15	2%
Boating (leisure activity)	0	0	7	9	23	43	50	27	8	1	168	22%
Fishing (occupational)	0	0	2	3	7	6	4	4	0	7	33	4%
Diving	0	0	3	3	6	6	1	0	0	0	19	2%
Fishing from shore (leisure)	0	0	0	0	2	5	7	6	1	0	21	3%
Traffic	0	0	9	3	6	5	5	2	4	0	34	4%
Walking in harbour	0	0	12	9	10	27	40	22	7	0	127	17%
Other	10	2	4	5	11	17	13	8	4	0	74	10%
Unknown	2	4	15	9	10	27	25	17	39	0	148	19%
Total	15	26	60	49	87	169	168	106	80	8	768	100%

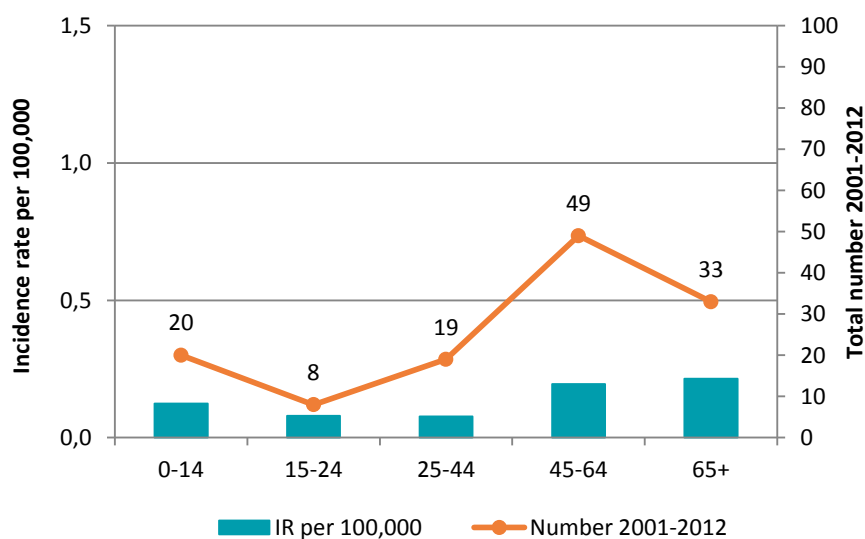
The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Drowning when bathing or swimming

In the period 2001-2012, between five and sixteen persons drowned annually while bathing or swimming. In total, 129 people drowned when bathing. Twenty (16%) were children below 15 years of age, while adults over 45 years accounted for the majority (82, corresponding to 64%). Men constituted 78% and women 22%. Drowning most often occurred at the beach (69%). A minor part occurred in swimming pools (indoor or outdoor, 12%) and lakes (9%). Foreigners (tourists) accounted for 29% of all unintentional drowning deaths when bathing (mainly at the beach). %. Drowning when bathing or swimming occurred mainly in July and August (67%).

In 14 of the drowning cases a strong current was mentioned as a contributing factor, strong wind or waves was mentioned in five cases. In 22 cases the person just disappeared without making attention. In most cases there was no information on what happened, and the drowned was found in the water.

Figure D: Unintentional drowning deaths while bathing/swimming 2001-2012. Number and rate per 100,000 inhabitants, by age group

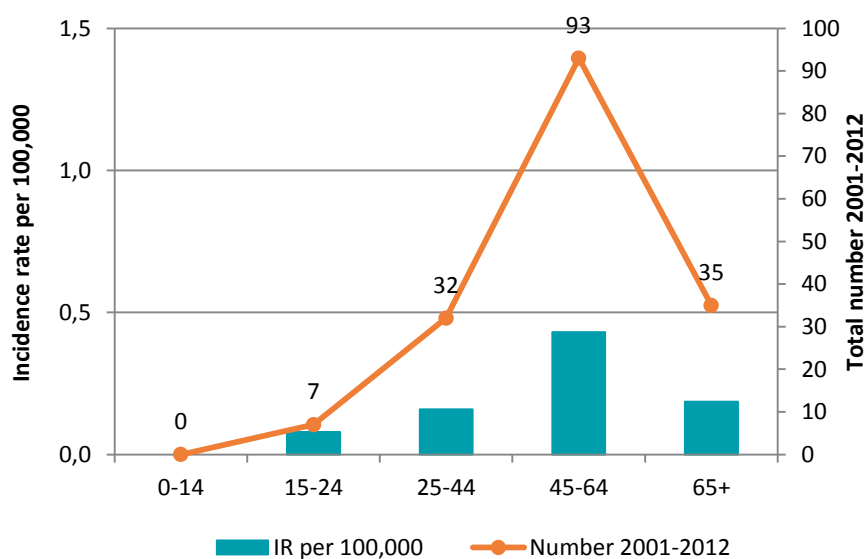
The total numbers includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters, while the incidence rates are based on Danes only.

Drowning related to leisure boating

During 2001-2012 in total 168 persons drowned during leisure boating; of these 140 drowned at sea, nine in harbours, and eight in lakes or rivers/streams. Ten drowned while close to the coast, typically when fishing.

All the deceased persons were above 18 years of age, most were between 45-64 years (55%), and almost all were men (96%). Many drowned while fishing or hunting – the majority had sailed out in small boats to fish or tend fishing nets. Many sailing accidents occurred, however, during ordinary leisure boating. In addition, ten people were kayaking and four were canoeing.

Figure E: Unintentional drowning deaths during leisure boating 2001-2012. Number and rate per 100,000, by age group

The total numbers includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters, while the incidence rates are based on Danes only.

In only 21 of the 168 cases (13%) it was stated that the deceased was wearing a life jacket or the like. Reports indicated that alcohol had been involved in 31 (18%) of the cases.

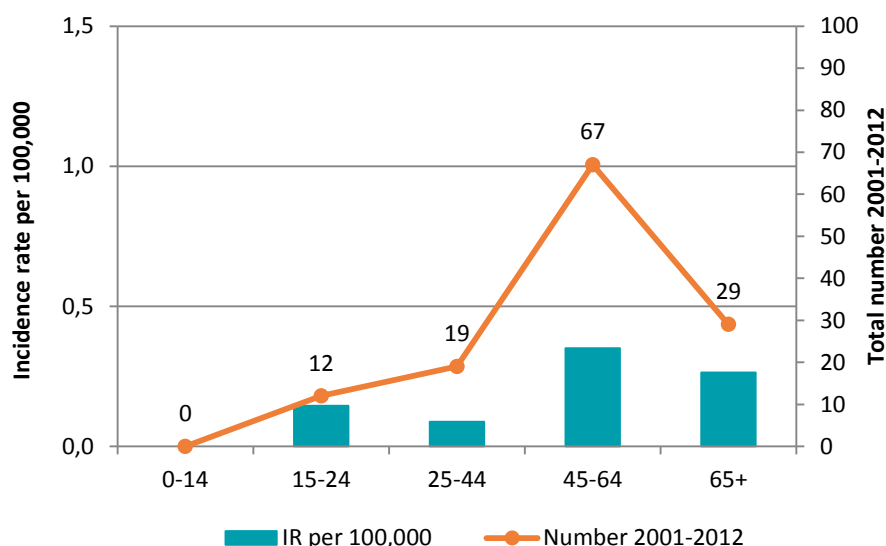
Many accidents occurred when sailors fell overboard, e.g. due to rough seas, gusts of wind, when starting the engine, or because the boat capsized or took in water and sank.

Drowning during whereabouts in harbours

In the period 2001-2012, totally 127 people drowned during whereabouts in harbours. One was aged 16 years, two were 17 years and the remaining were older. The vast majority were men (119, corresponding to 94%), and the majority were between 45 and 64 years old (67, corresponding to 53%). Only 17% of the drowning events were witnessed by others. Most of the accidents were discovered when the deceased was missing or was found lifeless in the water.

In 2012, nine persons drowned during whereabouts in harbours; all were men aged 25-69 years of age.

Figure F: Unintentional drowning deaths during whereabouts in harbours 2001-2012. Number and rates per 100,000, by age group

The total numbers includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters, while the incidence rates are based on Danes only.

DROWNING DEATHS 1970-2012 – DANISH RESIDENTS ONLY

In total 7,648 Danish residents drowned in the period 1970-2012. Of these, 3,269 were unintentional drowning deaths (43%), 3,640 (48%) were suicides, 35 deaths were homicides. The manner of death was undetermined for 704 (9%) of the drowning deaths.

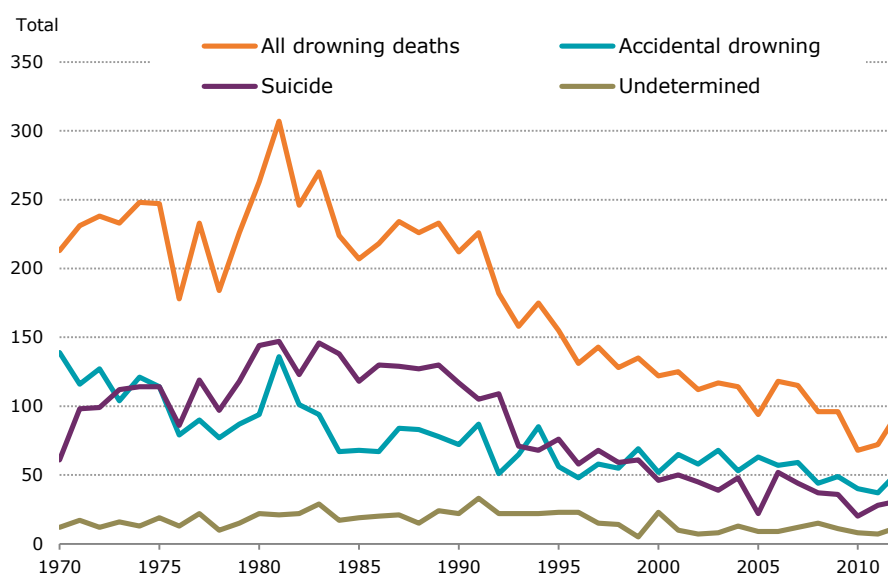
Trend 1970-2012

The annual number of Danish residents who drowned in Denmark dropped significantly in the period 1970-2012, from a maximum of 307 drowning deaths in 1981 to 95 in 2012 (Figure G). The annual average was 178 for the whole period.

The number of fatal unintentional drowning fell from 139 in 1970 to 52 in 2012, and most among children, adolescents and adults less than 44 years of age, while the number among 45-64-year-olds and in the oldest group over 65 years remained about unchanged.

The trend in suicides by drowning showed a different pattern: The period 1970-1981 was characterized by an increase in the number of suicides from 61 to 147 annually, while the subsequent period up to 2012 was characterized by a decrease to 31 in 2012. Particularly among women, the number of suicides by drowning fell markedly in the period and was during the last decade lower than among men. The annual number of suicides by drowning has been below 53 per year since 2000.

Figure G: Danish residents who drowned in Denmark 1970-2012

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

SUICIDE BY DROWNING 2001-2012

- During 2001-2012 in total 464 persons committed suicide by drowning.
- Of these, 53% were men and 47% were women.
- Suicide by drowning was most frequent among adults above 45 years of age and in particular above 75 years of age.
- The number of suicides has decreased since 1981, in particular among women.
- Most committed suicide in the harbor (34%), from the coast (19%), or in a lake (15%).
- In at least 60% of the suicides depression was a contributing factor.

DATA SOURCES

The study is based on the following data sources:

- National Cause of Death Register, Statens Serum Institut.
- Death certificates concerning drowned Danes and foreigners, gathered from the National Board of Health (and from 2012 Statens Serum Institut).
- National Patient Register/Statens Serum Institut. Data about drowning incidents treated in hospitals.
- Reports concerning rescue operations, police reports and newspaper articles on drowning collected by the Danish Maritime Authority (period 2002-2012).
- Information on drowning during the period 2007-2011 by the Danish Council for Greater Water Safety, primarily based on newspaper articles.
- Additional information on the drowning cases drawn from the internet.
- Press releases on drowning incidents in 2009-2012, collected by TrygFonden.
- Data supplied by SOS International.

Evaluation of the coding of manner of death

A review was carried out of all death certificates concerning deaths by drowning in order to verify the stated manner of death. All certificates with the following causes of death were included: ICD10 codes: V90, V92, W65-W74, X31, X38, X39, X71, X92, Y21 or one of the diagnosis T68 (hypothermia) and T75.1 (drowning and submersion). The reassessment was performed by a forensic specialist, skilled in classification of causes and manner of death. In the review, information about the circumstances and the location of the drowning, as well as any medical information were taken into account.

By 2007, the Danish National Board of Health changed the registration practice of death certificates and causes of death to a system of direct electronic reporting by the medical doctor, who had issued the death certificate. This meant that the coding of ICD10 Codes for the underlying and contributory causes of death to the Cause of Death Register was performed by the medical doctor at the post mortem examination, and not as previously by skilled coding staff in the National Board of Health that received all death certificates with doctors' notifications. Compared to former practice, a relatively large share of the electronic death certificates lacks information on the circumstances of the death. Furthermore, the coding of causes of death is obviously incorrect in a number of cases, and the manner of death is not stated. However in 2011 and 2012, the quality of coding has improved compared to 2007-2009.

Completeness of the data

For the years 2007 onwards, approx. 5% of all deaths occurring in Denmark were not listed in the Cause of Death Register, presumably due to the fact that the death certificates had not been submitted to the National Board of Health. If this percentage also applies to drowning deaths, approx. 20 death certificates might be missing for these years. However, most of these drowning deaths were probably identified through the review of the alternative data sources, listed above.

1. INDLEDNING

1.1 BAGGRUND

Statens Institut for Folkesundhed (SIF), Syddansk Universitet, har hvert år siden 2009 udarbejdet en druknestatistik, der beskriver forekomsten og karakteren af drukning i Danmark. Der har i de tidligere rapporter, ud over de faste opgørelser, været sat fokus på forskellige temaer, heriblandt de socioøkonomiske forhold blandt de druknede, sygehusbehandling af drukneofre, sæsonvariation m.m. I denne rapport sættes fokus på badeulykker samt tæt-på-hændelser, hvor personer er i risiko for drukning, men overlever.

Oplysninger om drukning i Danmark kan indhentes fra flere forskellige kilder. Dødsattester på personer, der er døde pga. drukning i Danmark, udgør hovedkilden i den database over druknedødsfald, som er oparbejdet på SIF. Oplysningerne fra dødsattesterne suppleres med information fra andre kilder, bl.a. TrygFondens presseklip om drukning og fra redningstjenesternes rapporter om redningsaktioner på og nær vand (herunder politi, Falck, Søværnets Operative Kommando (SOK)).

1.2 FORMÅL

Formålet med dette års druknestatistik er at beskrive:

- Karakteristika ved de ulykkesrelaterede druknedødsfald i 2012 sammenholdt med tidligere år.
- Omfanget og omstændighederne omkring druknedød i Danmark i perioden 2001-2012.
- Udviklingen i druknedødsfald blandt danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2012.
- Sygehusbehandling af drukneofre i 2012 og udviklingen i perioden 2005-2012.
- Forekomsten og karakteristika af tæt-på-druknehændelser.
- Udvikling af druknedødsfald i Regionerne.

Det primære fokus er drukneulykker, men drukning som følge af selvmord og drab vil blive beskrevet i udvalgte afsnit og tabeller.

1.3 DEFINITION AF DRUKNING

I denne rapport benyttes begreberne druknedød og hospitalsbehandling af drukneofre.

Druknedødsfald: Inkluderer de druknedødsfald, hvor drukning er angivet som den primære dødsårsag på dødsattesten. Dernæst er også dødsfald kodet som nedkøling i vand medtaget, da det kan være svært at bestemme den egentlige årsag til druknedødsfaldet - disse udgør ca. 1%. Medtaget er også dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en senfølge af en ikke-fatal drukneulykke. Senfølgerne medregnes, da dette netop angiver, at drukning er den tilgrundsliggende årsag til dødsfaldet.

Døds måde ved drukning: Omfatter drukning ved ulykke, selvmord, drab eller uoplyst døds-måde. Ved ulykker benyttes begrebet fatale drukneulykker til forskel fra ikke fatale drukneulykker eller nærdrukne.

Hospitalsbehandling af drukneofre: Inkluderer druknehændelser, der førte til sygehuskontakt (skadestue og indlæggelse), og hvor den tilskadekomne ikke er død ved ankomsten til sygehuset. Disse hændelser identificeres ud fra diagnosen nærdrukning eller nedkøling kombineret med stedangivelsen sø- eller havområde.

Se i øvrigt kapitel 5 for en nærmere definition af tæt-på-hændelser, nærdrukning m.m., som anvendes specifikt i dette kapitel.

2. DRUKNEULYKKER I DANMARK 2012

I 2012 døde 104 personer i Danmark som følge af drukning, hvilket er betragteligt flere end de 78 druknedødsfald, der er registreret i både 2010 og 2011, og som var det laveste, årlige antal i perioden. De 104 druknedødsfald er dog stadig et godt stykke under gennemsnittet for perioden 2001-2011 på 116 druknedødsfald årligt. 57 af de 104 druknedødsfald i 2012 skete som følge af drukneulykker. I dette kapitel beskrives karakteristika ved de ulykkesrelaterede druknedødsfald i 2012 sammenlignet med forekomsten i perioden. I kapitel 4 beskrives udviklingen og årsagerne til fatale drukneulykker i perioden 2001-2012 mere uddybende.

2.1 KARAKTERISTIKA VED FATALE DRUKNEULYKKER 2012

Som figur 1 illustrerer, døde 57 personer i drukneulykker i 2012. Antallet er en stigning i forhold til 2010 og 2011, men er lavere end gennemsnittet for perioden 2001-2011 med 65 dødsfald årligt. I forhold til tidligere opgørelser er antallene i 2007 og 2008 korregeret ned, idet to dødsfald var talt dobbelt.

De blå søjler viser raten af drukneulykkesdødsfald i forhold til befolkningens størrelse, opgjort som antal pr. 100.000 befolkning. Da vi ser på antallet af dødsfald i forhold til befolkningens størrelse i Danmark, er kun medtaget druknedøde danskere (personer med fast bopæl i Danmark). Raten var i 2012 på 0,93 pr. 100.000 befolkning mod 0,99 gennemsnitligt i perioden (2001-2011).

Figur 1: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på hhv. rater pr. 100.000 befolkning og antal døde

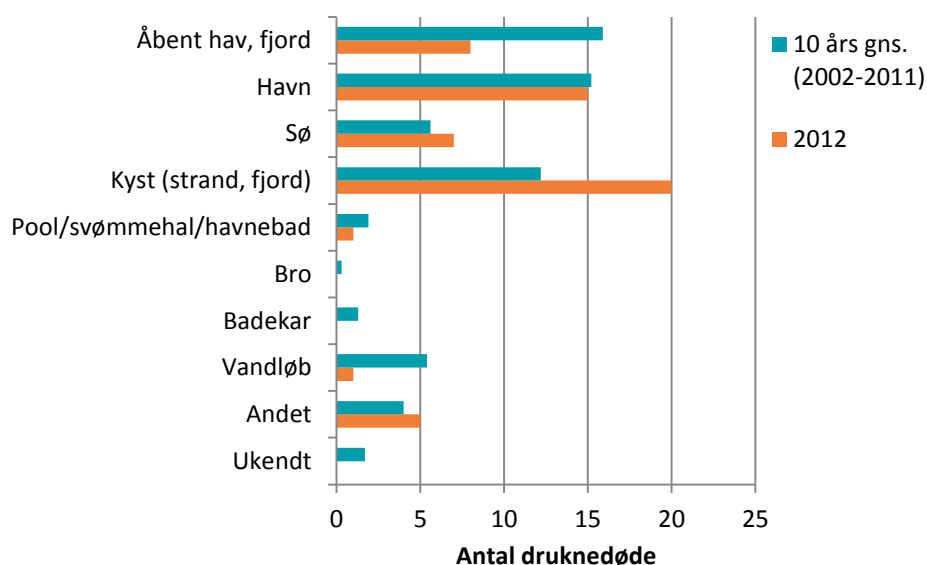

I figur 2 og figur 3 vises for 2012 henholdsvis, hvor ulykkerne skete (ulykkessted), og hvad personerne var i gang med, da ulykken skete (aktivitet), sammenholdt med et 10-års-gennemsnit.

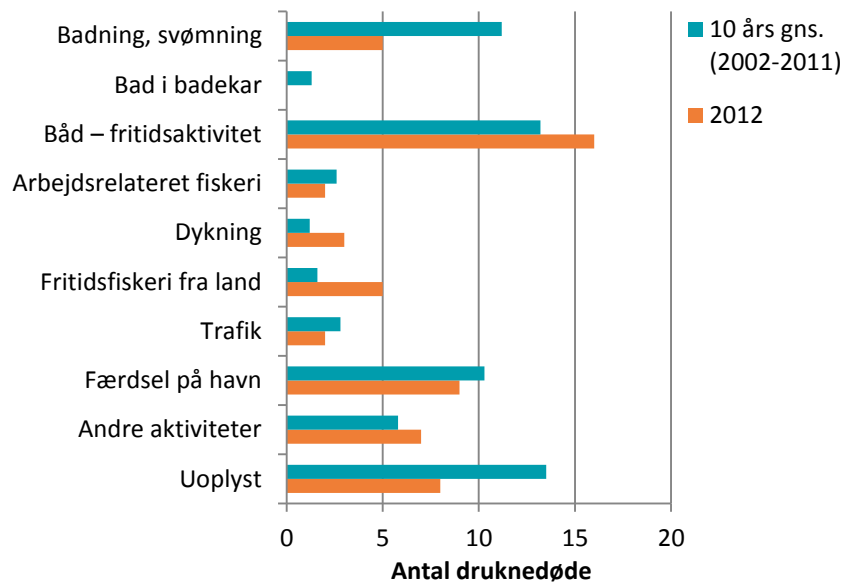
Det fremgår af figur 2, at der i 2012 skete markant flere druknedødsfald som følge af ulykker ved kysten (20 dødsfald) end gennemsnitligt i perioden. Stigningen skyldtes primært en del ulykker i båd tæt på kysten (otte dødsfald, herunder døde fire personer ved samme begivenhed, da en båd ramte en stensætning ved kysten). Desuden var der i 2012 også flere tilfælde af drukneulykker i forbindelse med fiskeri fra land (fire dødsfald ved kysten – samt et i en sø) samt to dykkerulykker ved kysten. Endelig var badeulykker ved kysten årsag til tre druknedødsfald i 2012.

Til gengæld var der i 2012 færre dødsfald som følge af drukneulykker på åbent hav (8) og i vandløb (1) end gennemsnitligt i perioden.

Figur 2: Fatale drukneulykker, opdelt på sted

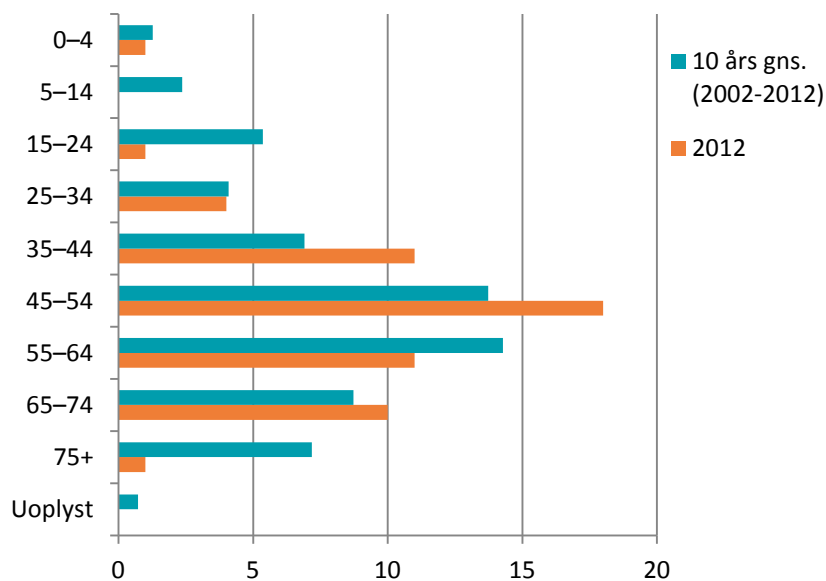

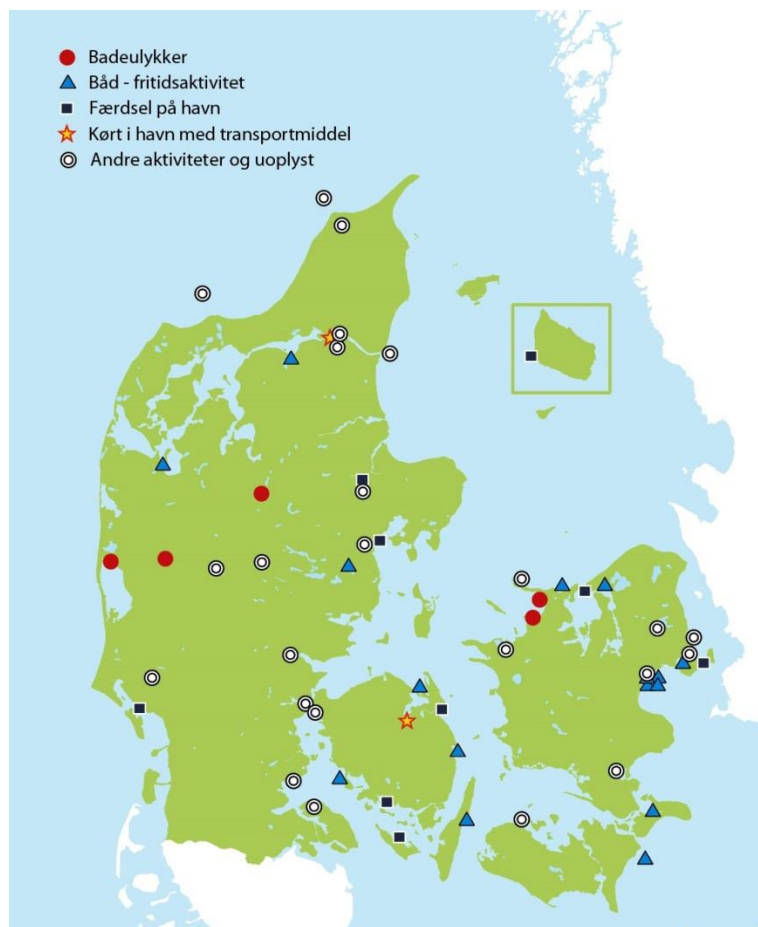
Det fremgår af figur 3, at der i 2012 skete markant færre druknedødsfald som følge af ulykker i forbindelse med badning sammenholdt med gennemsnittet for 10-års-perioden. Til gengæld var der i 2012 flere dødsfald som følge af fritidsaktiviteter i båd, fritidsfiskeri fra land og dykning end gennemsnitligt i de foregående 10 år.

Figur 3: Fatale drukneulykker, opdelt på aktivitet

Da mange drukneulykker, der ender fatalt, ofte sker uden vidner, mangler vi i en del tilfælde oplysninger om den omkomnes aktivitet før druknehændelsen, og hvad det var, der gik galt. I 2012 var der i otte ud af de 57 druknedødsulykker (14%) ikke oplysninger herom, hvilket er en lavere andel end i perioden generelt (19%).

I 2012 var andelen af 35-54 årige blandt de druknede markant større end gennemsnitligt i perioden, hvilket hovedsagelig skyldtes en del ulykker med fritidsbåde for denne aldersgruppe. Til gengæld var der i 2012 kun et enkelt ulykkesdruknedødsfald blandt 75+ årige, hvilket er det laveste antal nogensinde. Blandt børn og unge var der i 2012 også kun få dødsfald som følge af drukneulykker sammenholdt med tidligere; blandt de 5-14 årige var der ingen dødsfald, mens der var et enkelt dødsfald blandt de 0-4 årige og ligeledes et enkelt dødsfald blandt de 15-24 årige i 2012.

Figur 4: Fatale drukneulykker i Danmark, opdelt på aldersgrupper

Figur 5: Kort over fatale drukneulykker i 2012

En ulykke kunne ikke stedfæstes nærmere og fremgår derfor ikke af kortet.

Figur 5 viser, hvor drukneulykkerne i 2012 skete. Som det fremgår, skete der blot en enkelt badeulykke ved Vesterhavet i 2012, hvor antallet tidligere har ligget noget højere. Der skete en del dødsfald i forbindelse med fritidssejls, herunder i Køge bugt, hvor fire personer omkom i samme hændelse, men ellers er ulykkerne spredt godt rundt om i de danske farvande. To erhvervsfiskere druknede i hhv. Hirtshals Havn og ude i Jammerbugten. Tre personer døde i dykkerulykker ved hhv. Haderslev, Middelfart og København. Derudover druknede fem fritidsfiskere fra land i hhv. Limfjorden ved Aalborg, ud for Sjællands Odde, ved Middelfart og i farvandet ved Fejø. To personer kørte i havnen i hhv. Aalborg (i bil) og Odense (på cykel). Dertil er der sket en række fatale drukneulykker i søer og andre former for vand (branddam, brønd, diverse vandhuller, i private hjem) samt personer, der er drevet ind ved kysten i havne etc.

2.2 DANSKERE DRUKNET I UDLANDET I 2012

Der er i Danmark ikke nogen myndighed eller instans, der har den fulde indsigt i, hvor mange danskere der dør pga. drukning i udlandet. Vi har forsøgt at skaffe oplysninger om dette fra forskellige kilder, herunder SOS International og fra TrygFondens presseklip.

I opgørelsen nedenfor vises de data, vi har indsamlet over, hvor mange danskere der døde som følge af drukneulykker i udlandet i 2012.

Danskere døde som følge af drukning i udlandet i 2012

Frankrig	Grækenland	Sverige	Norge	Saint Vincent	Indien	Egypten	Bali
3	2	1	1	1	1	1	1

Kilde: SOS Danmark og TrygFondens presseklip

Som det fremgår, er der for 2012 oplysninger om 11 danskere, der er døde i udlandet, hvilket er flere end i 2011, hvor der blot var tre døde, men på linje med 2010, hvor der var oplysninger om 11 druknede danskere.

De fleste dødsfald har været omtalt i pressen, og disse kan derfor godt omtales specifikt her i rapporten.

I Frankrig formodes tre danske sejlere at være druknet; de tre mænd var alle ombord på samme sejlbåd, som blev fundet forlist. De franske myndighederne har eftersøgt dem, men har opgivet og forventer, at de er druknet. I Grækenland druknede to danskere: den ene i en badeulykke, den anden i en swimmingpool (fik hjerteanfald). I Sverige blev en dansk mand fundet i en havn efter at være hoppet af en færge. I Norge druknede en ung dykker i en dykkerulykke. På Saint Vincent i Caribien druknede en person, da han skulle hjælpe med at løsne net for en fisker. I Indien døde en dansker i en drukneulykke; ikke nærmere specificeret. I Egypten druknede en dansker i en dykkerulykke, og på Bali druknede også en dansker i forbindelse med dykning.

2.3 SYGEHUSBEHANDLEDE DRUKNEOFRE 2012

Langt fra alle druknehændelser er fatale. Flertallet, som har været tæt på at drukne, bliver reddet eller redder sig selv, inden tilstanden bliver livstruende, og uden at der er behov for yderligere behandling. Disse tilfælde bliver i almindelighed ikke registreret. I enkelte tilfælde er tilstanden så kritisk, at personen (drukneofret) bliver indbragt til et sygehus og behandlet der. I tabellen er medtaget personer, der er sygehusbehandlet med en druknediagnose, samt personer med en nedkølingsdiagnose, og hvor ulykkesstedet er angivet som vand eller hav – ellers kommer man til at medtage personer, der falder i kulden om vinteren og bliver fundet i nedkølet tilstand. Personer, der var erklæret døde ved ankomsten til sygehuset, er ikke medtaget. Nogle af de sygehusbehandlede dør trods behandlingen.

Tabel 1a viser, at antallet af sygehusbehandlede drukneofre er betydeligt mindre end antallet af druknedøde. En af forklaringerne på dette kan være, at størstedelen af de druknedøde var døde, da de blev fundet, eller som døde, inden de ankom til sygehuset. En anden forklaring er, at der kan være givet andre diagnoser end drukning.

De sygehusbehandlede var, i modsætning til de druknedøde, fortrinsvis børn og unge (tabel 1b). Omstændighederne omkring de druknehændelser, der førte til sygehusbehandling, er ikke undersøgt nærmere, men der er sandsynligvis tale om hændelser, hvor der var andre til stede, som kunne udføre genoplivning eller tilkalde hjælp hurtigt efter hændelsen. Af de 58 sygehusbehandlede var der 12, der døde efterfølgende, og dermed 46, der overlevede drukningen.

En mere detaljeret analyse af de sygehusbehandlede drukneofre blev gennemført i forbindelse med druknerapporten for perioden 2001-2009 ². Se desuden kapitel 5 om tæt-på-hændelser.

Tabel 1a: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2012, opdelt på alder og køn.

Til sammenligning er vist antallet af druknedøde i 2012

Alder	Sygehusbehandlede			Døde i alt ifølge SIFs Druknerregister
	Mænd	Kvinder	I alt	Døde i alt
0-4	6	4	10	1
5-9	1	2	3	0
10-14	2	2	4	0
15-19	3	0	3	1
20-24	4	1	5	0
25-29	0	1	1	4
30-34	1	0	1	4
35-39	3	0	3	9
40-44	3	0	3	8
45-49	4	0	4	14
50-54	3	2	5	14
55-59	1	1	2	10
60-64	3	1	4	13
65-69	2	2	4	12
70+	3	3	6	14
I alt	39	19	58	104

Tabel 1b: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2005-2012, opdelt på alder

Alder	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	I alt
0-4	23	13	14	8	11	7	8	10	94
5-9	13	13	3	7	6	9	6	3	60
10-14	4	9	8	5	6	6	7	4	49
15-19	4	2	12	0	0	2	5	3	28
20-24	8	6	2	4	1	6	5	5	37
25-29	2	4	6	1	3	3	3	1	23
30-34	3	5	4	1	3	1	0	1	18
35-39	3	2	1	1	4	2	3	3	19
40-44	5	0	4	1	0	5	1	3	19
45-49	4	10	1	4	3	6	3	4	35
50-54	1	3	3	2	3	3	2	5	22
55-59	1	3	3	3	4	0	3	2	19
60-64	4	4	6	8	2	1	3	4	32
65-69	1	2	1	2	1	1	3	4	15
70+	4	4	5	4	1	6	6	6	36
I alt	80	80	73	51	48	58	58	58	506
Børn 0-14 i alt	40	35	25	20	23	22	21	17	203

I perioden 2005-2009 skete der et betydeligt fald i antallet af sygehusbehandlede. Siden 2010 har antallet dog været konstant.

Det skal understreges, at analyserne af de sygehusbehandlede langt fra er så præcise som analyserne af de druknede, da der ikke er tilstrækkelige informationer i Landspatientregisteret til at beskrive aktivitet før drukning og omstændighederne ved nærdrukningen. Det ville kræve en journalgennemgang af de mulige tilfælde for at afgøre, om der er tale om drukning og for at belyse de konkrete omstændigheder.

I kapitlet om tæt-på-hændelser (kapitel 5) er antallet af sygehusbehandlede personer 46. Det lavere tal skyldes, at de døde ikke er medtaget i dette tal.

3. DRUKNEDØDSFALD I DANMARK 2001-2012

Dette kapitel belyser druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2012 som følge af ulykke, selvmord, drab og ubestemt dødsårsag. Materialet omfatter alle med fast bopæl i Danmark (herefter benævnt danskere) og udlændinge, herunder turister, fiskere, besætning på skibe og fritidssejlere, der er på besøg i Danmark/de danske farvande. Det skal understreges, at materialet vedrørende udlændinge kan være mangelfuldt, jf. afsnit 8.2 i metodeafsnittet.

3.1 OMFANG

I alt døde 1.375 personer som følge af drukning i Danmark i perioden 2001-2012. Af disse skyldtes 768 (56%) ulykke, 464 (34%) selvmord, fire drab, mens dødsårsagen var ubestemt ved 139 (10%) tilfælde. Antallet af druknedødsfald var i gennemsnit på 115 årligt i perioden (tabel 2).

3.2 UDVIKLINGEN I DØDSÅRSAG VED DRUKNING

Det årlige antal drukneulykker lå nogenlunde konstant i perioden 2001-2009 med ca. 60-70 dødsfald. I 2010 og 2011 faldt antallet til hhv. 48 og 43 dødsfald, men steg i 2012 til 57 dødsfald. Hvad angår selvmord ved drukning, er tendensen den samme, idet 2010 og 2011 skiller sig ud med markant færre dødsfald, hhv. 21 i 2010 og 28 i 2011, mod gennemsnitligt 43 i perioden 2001-2009. I 2012 blev 32 dødsfald registreret som selvmord, men tallet er sandsynligvis lidt højere, da omstændighederne blandt flere af de ubestemte dødsfald peger på selvmord (der er ikke informationer nok til med sikkerhed at fastslå, at der var tale om selvmord).

Tabel 2: Druknedødsfald i perioden 2001-2012, opdelt på dødsårsag og år

	Gns. 2001- 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	I alt
Ulykke	70	70	69	61	69	48	43	57	768
Selv mord	43	52	44	38	36	21	28	32	464
Drab	1	0	0	0	0	0	0	0	4
Ubestemt	10	12	13	19	13	9	7	15	139
I alt	124	134	126	118	118	78	78	104	1375

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

3.3 KØN OG ALDERSFORDELING

Mænd udgjorde langt hovedparten af de druknede (1.006 eller 73%), og særligt for drukneulykkerne var mændenes andel høj (660 eller 86%) (tabel 3).

De fleste druknedødsfald skete i aldersgruppen 45-64 år (579 eller 42%). Antalsmæssigt udgjorde børn under 15 år en lille andel (46 eller 3%). Se endvidere figur 14 og figur 15 i kapitel 6 for udviklingen i de ulykkesrelaterede druknedødsfald siden 1970. I kapitel 7 bliver selvmord ved drukning yderligere belyst.

Tabel 3: Kønsfordeling i antal og procent for druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2012, opdelt på døds måde

	Mænd		Kvinder		I alt
Ulykke	660	86%	108	14%	768
Drab	2	50%	2	50%	4
Selv mord	244	53%	220	47%	464
Ubestemt	100	72%	39	28%	139
I alt	1.006	73%	369	27%	1.375

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 4: Druknedødsfald i perioden 2001-2012, opdelt efter døds måde og alder

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Uoplyst	I alt
Ulykke	15	26	60	49	87	169	168	106	80	8	768
Drab	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Selv mord	0	0	6	26	42	90	103	87	110	0	464
Ubestemt	1	0	5	11	25	20	29	23	24	1	139
I alt	19	27	71	86	154	279	300	216	214	9	1.375

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

3.4 NATIONALITET

Udlændinge, dvs. personer uden fast bopæl i Danmark, udgjorde i perioden 2001-2012 11% af alle druknedødsfald og 16% af alle fatale drukneulykker. Disse personer var oftest turister, sejlere eller erhvervsfiskere. Den største gruppe udgøres af tyskere, der primært var i Danmark som turister eller fritidssejlere. De omkomne polakker var overvejende fiskere eller besætningsmedlemmer på skibe. I 2012 omkom ni udlændinge i Danmark. Tre af de omkomne var sømænd, tre udlændinge blev fundet drevet ind ved strandkanten, en døde under badning, en i en sø og en drukning formodes at være et selvmord (fra kysten).

Tabel 5: Druknedødsfald i perioden 2001-2012, opdelt på bopælsland

	Danmark	Tyskland	Norge	Sverige	Polen	Andet, uoplyst	I alt
Ulykke	645	79	9	4	12	19	768
Selv mord	452	4	2	4	0	2	464
Drab	4	0	0	0	0	0	4
Ubestemt	121	6	3	1	2	6	139
I alt	1.222	89	14	9	14	27	1.375

3.5 DATAKILDER

Dødsårsagsregisteret var den primære datakilde til analyse af druknedødsfald suppleret med oplysninger fra Søsportens Sikkerhedsråd i perioden 2002-2012, Rådet for Større Badesikkerhed i perioden 2007-2011 og TrygFondens presseklip i perioden 2009-2012.

I 2012 blev således 92 personer identificeret på baggrund af Dødsårsagsregisteret. Yderligere 12 personer blev fundet ved brug af de øvrige kilder, heraf 11 blandt TrygFondens presseklip og 2 fra Søsportens Sikkerhedsråd. Af de 12 personer var de 9 udlændinge. Dette understreger, at man ikke med sikkerhed kan vide, om alle fatale drukneulykker er med, men det er vores vurdering, at det reelle tal næppe er meget højere.

Af de 92 druknedødsfald identificeret i Dødsårsagsregisteret indgik 19 også i Søsportens Sikkerhedsråds arkiver, 45 var omtalt i presseklip (TrygFonden). Oplysninger herfra blev benyttet til at supplere oplysningerne fra Dødsårsagsregisteret. 44 druknedødsfald var alene registreret i Dødsårsagsregisteret. De fleste af disse var selvmord eller ukendt døds måde, mens 13 af dem var drukneulykker.

Se endvidere metodeafsnittet i kapitel 8 for en uddybende beskrivelse af datakilder og databehandling.

3.6 UBESTEMT DØDSMÅDE

Blandt de 1.375 druknedødsfald i perioden kunne døds måden i hver 10. tilfælde ikke fastslås med sikkerhed. Det drejede sig ofte om hændelser, hvor den afdøde havde været alene, og hvor der således ikke forelå tilstrækkelig information til at afgøre, hvorvidt der var tale om en ulykke, et selvmord eller et drab. 2008 lå markant højere end de tidligere år med hensyn til andelen med ubestemt døds måde (16%). Dette skyldtes, at der i løbet af 2007 blev indført elektronisk indberetning af dødsattester, som medførte, at der i forhold til de tidligere år var færre oplysninger på dødsattesten, og det derfor var blevet sværere at revurdere døds måden. Dette er dog blevet betydeligt forbedret siden. For perioden 2009-2012 har de øvrige kilder medvirket til at kunne afklare døds måden (dvs. om det var ulykke, selvmord eller drab), hvor manglende oplysninger på dødsattesten umuliggjorde bestemmelse af døds måde. I metodekapitlet (kapitel 8) vises eksempler på druknedødsfald, hvor døds måden er ubestemt.

4. FATALE DRUKNEULYKKER I DANMARK 2001-2012

4.1 OMFANG, UDVIKLING OG OMSTÆNDIGHEDER

I perioden 2001-2012 døde 768 personer ved en drukneulykke i Danmark. Antallet af fatale drukneulykker har i hele perioden ligget højest blandt de 45-64 årige (44% af alle fatale drukneulykker). Bortset fra et fald i 2010-2011 har forekomsten blandt de 45-64 årige været nogenlunde konstant i perioden. Blandt børn og unge i alderen 0-24 år er der sket et markant fald i perioden. De seneste fire år, 2009-2012, døde ingen børn i alderen 5-14 år som følge af drukneulykker. Blandt de ældre over 65 år har antallet af fatale druknedødsfald været mere vekslende i perioden (tabel 6). Endvidere er det værd at bemærke, at der i 2012 blot var én person over 75 år, der døde i en drukneulykke.

Tabel 6: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aldersgrupper og år

Alder	Gns. 2001- 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	I alt
0-4	2	0	0	2	0	2	1	1	15
5-14	3	6	3	4	0	0	0	0	26
15-24	7	6	5	5	4	1	4	1	60
25-34	6	2	1	3	3	2	4	4	49
35-44	8	6	10	3	9	3	6	11	87
45-54	14	15	20	12	12	12	8	18	169
55-64	15	19	17	13	17	9	7	11	168
65-74	8	12	6	14	13	7	6	10	106
75+	8	4	7	5	3	12	7	1	80
Uoplyst	0	0	0	0	8	0	0	0	8
I alt	70	70	69	61	69	48	43	57	768

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Stedkategorier

Vi anvender ni forskellige kategorier (koder) til at angive stedet for drukneulykken samt en kode for uoplyst. Ligesom for aktivitetskoderne tager stedkoderne sit afsæt i kodningen anvendt af Steensberg (4). Dog er kategorierne 'vandløb' samt 'bro' tilføjet for at øge præcisionen af stedangivelse, og fordi begge kategorier indeholder et forholdsmæssigt stort antal druknedødsfald. Variablen har følgende kategorier:

- Åbent hav/fjord
- Havn
- Sø
- Kyst (herunder strand)
- Inden- og udendørs bassin
- Badekar
- Bro
- Vandløb, kanal
- Andet
- Uoplyst

Stedkategorien betegner det sted afdøde druknede. Eksempel: Hvis en person kæntrer med et skib på havet, angives stedet som 'åbent hav', mens stedkoden angives som 'kyst', hvis vedkommende er gået ud i havet fra stranden. Skelnen mellem, om ulykken er sket på åbent hav eller ved kysten, vil ofte være baseret på et skøn på baggrund af de tilgængelige oplysninger. Hvis personen er mere end 200 meter fra kysten, kodes stedet som åbent hav, men sker drukneulykken under 200 meter fra kysten, kodes stedet som kyst. Fx vil en ulykke, der sker om bord på en båd i havnen eller under ud- og indsejling i havn, blive registreret som 'havn', mens når båden har forladt havnen, vil stedet blive betegnet som åbent hav. Stedkoden 'havn' anvendes også, hvis den druknede faldt i vandet fra kajen eller fra et andet sted på havneområdet, herunder et skib i havn. Stedkategorien 'vandløb' dækker over såvel naturlige åer, gravede vandkanaler (fx i København), grøftekanter med vand og lignende. I kategorien 'andet' er indeholdt stederne: is på vand, have (herunder have- eller fiskebassin og lignende), grusgrav, landbrugsareal, mergelgrav, mosehul, våge og vandbrønd med flere.

Ved visse omstændigheder kan det være svært at afklare ulykkesstedet, fx i de tilfælde hvor personen findes drivende i vand/ved kyst, og det ikke kan bestemmes, om afdøde fx er faldet overbord fra et skib ude på havet eller er faldet i havnen.

4.2 STED FOR DRUKNEULYKKEN

De fleste fatale drukneulykker i perioden 2001-2012 er sket i åbent hav/fjord (192 eller 25%), i havne (187 eller 24%) eller tæt ved kysten (150 eller 20%) (tabel 7).

Antallet af druknedødsfald på åbent hav har de sidste tre år (2010-2012) ligget lavere end i resten af perioden. I 2012 ligger antallet af såvel druknedødsfald i havne (15 døde) og ved kysten (20 døde) højt i forhold til de foregående år. Blandt de 20 druknedødsfald ved kysten i 2012 var der tre badeulykker, to dykkerulykker, otte dødsfald skete i forbindelse med fritidssejls tægt på kysten, fire dødsfald skete i forbindelse med fritidsfiskeri fra land, og tre var uoplyst mht. afdødes aktivitet.

Mænds og kvinders fatale drukneulykker var vidt forskellige mht. til, hvor og hvordan de skete, hvilket er væsentligt at have for øje i forebyggende indsatser. Kvinder druknede oftest ved kysten og i søer, mens mænd oftest døde pga. drukning på åbent hav og i havne (tabel 8). Forskellene hænger formentlig tæt sammen med generelle forskelle i mænds og kvinders aktiviteter i og ved vand, herunder at langt flere mænd sejler ud i joller og fritidsbåde for at fiske/hygge sig og færdes i havnemiljøer, hvilket afspejler sig i ulykkestallene.

Tabel 7: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på sted og år

	Gns. 2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	I alt
Åbent hav, fjord	18	13	21	13	28	5	12	8	192
Havn	18	23	12	11	17	10	10	15	187
Sø	6	5	5	7	3	5	6	7	67
Kyst	11	16	12	19	10	8	8	20	150
Svømme-/havnebad	3	0	1	3	0	0	1	1	22
Badekar	2	1	1	1	2	0	2	0	15
Bro	1	0	1	0	0	0	0	0	4
Vandløb	6	6	6	3	7	11	1	1	64
Andet	4	6	4	2	2	7	3	5	48
Ukendt	2	0	6	2	0	2	0	0	19
I alt	70	70	69	61	69	48	43	57	768

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 8: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på sted og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
Åbent hav, fjord	181	11	192
Havn	176	11	187
Sø	46	21	67
Kyst	120	30	150
Svømme-/havnebad	18	4	22
Badekar	9	6	15
Bro	4	0	4
Vandløb	54	10	64
Andet	37	11	48
Ukendt	15	4	19
I alt	660	108	768

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

4.3 AKTIVITET FØR DRUKNEULYKKEN

I det følgende beskrives de aktiviteter, der gik forud for drukneulykkerne i det omfang, de var kendt. Som tidligere beskrevet er det oftest sådan, at der ikke var andre til stede, da ulykken skete. I alt 53% af drukneulykkesdødsfaldene i perioden 2001-2012 skete uden vidner, hvilket gør det svært at bestemme betydningen af den forudgående aktivitet; således er 19% af tilfældene registreret med uoplyst aktivitet.

Dødsfald som følge af drukneulykker skete først og fremmest i forbindelse med fritidsaktiviteter i båd (22%), badning eller svømning (17%) og færdsel på havn (17%). Derudover druknede 4% i forbindelse med arbejdsrelateret fiskeri, 4% druknede som følge af trafikulykker, 2% druknede i eget badekar, 2% ved dykning, 3% ved fritidsfiskeri fra land og 10% ved andre aktiviteter. Kategorien 'andre aktiviteter' dækker over mange forskellige aktiviteter, herunder gåtur ved å, sø o.a., påstigning af båd (ikke i havn), surfing, aktivitet på is, køretøjsulykker med traktor og anden maskine, faldet i mose eller i brønd, hundeluftning ved strand og færdsel på bro.

Ud af de 129 drukneulykker i perioden, som skyldtes badning/svømning, skete 16% for børn mellem 5 og 14 år, mens 64% skete for personer over 45 år. Fritidsulykker med båd og ulykker forbundet med færdsel på havn skete specielt i aldersgruppen 45-64 år med 54% af disse ulykker (tabel 9).

For kvinder var badning/svømning den hyppigste aktivitet forbundet med en drukneulykke, mens fritidsaktiviteter i båd var den hyppigste aktivitet for mænd. Der var dog flere mænd end kvinder, der druknede under badning/svømning, og mænd var generelt mere udsatte for drukneulykker inden for alle aktiviteter.

Alkohol var en væsentlig faktor i forbindelse med drukneulykkerne, idet der i 201 tilfælde i perioden 2001-2012 (26%) var oplysninger om, at personen forinden drukningen havde drukket alkohol. I 2012 var andelen af alkoholpåvirkede helt oppe på 40% blandt drukneofrene, og andelen var særlig høj blandt personer, der færdedes i havne.

Tabel 9: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet og aldersgrupper

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Uoplyst	Total	%
Badning, svømning	0	20	8	8	11	28	21	19	14	0	129	17%
Bad i badekar	3	0	0	0	1	5	2	1	3	0	15	2%
Båd, fritidsaktivitet	0	0	7	9	23	43	50	27	8	1	168	22%
Arbejdsrelateret fiskeri	0	0	2	3	7	6	4	4	0	7	33	4%
Dykning	0	0	3	3	6	6	1	0	0	0	19	2%
Fritidsfiskeri fra land	0	0	0	0	2	5	7	6	1	0	21	3%
Trafik	0	0	9	3	6	5	5	2	4	0	34	4%
Færdsel på havn	0	0	12	9	10	27	40	22	7	0	127	17%
Andre aktiviteter	10	2	4	5	11	17	13	8	4	0	74	10%
Uoplyst	2	4	15	9	10	27	25	17	39	0	148	19%
I alt	15	26	60	49	87	169	168	106	80	8	768	100%

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Aktivitetskategorier

Aktivitetskategorierne beskriver, hvad afdøde beskæftigede sig med, da ulykken skete. Kategorierne for aktivitet er:

- Badning/svømning
- Bad i badekar
- Båd - fritidsaktivitet (eksklusiv drukning, når båden er i havn)
- Arbejdsrelateret fiskeri
- Dykning
- Fritidsfiskeri fra land (inklusive fiskeri i waders)
- Trafik, fx kørt i bil i havnen
- Færdsel på havn (omfatter færdsel til fods i havneområdet, herunder på båd liggende i havn, inklusiv fraborde- og ombordstigning af båd, eksklusiv trafikrelateret drukning)
- Andre aktiviteter
- Uoplyst aktivitet

Badning/svømning indeholder alle former for leg, badning og svømning i såvel åbent (hav, sø, å) og lukket vand (bassin, grusgrav). 'Fritidsaktiviteter i båd' inkluderer alene aktiviteter med båd på åbent vand, herunder hav, sø og flod, og inkluderer altså ikke aktiviteter, hvor båden ligger i havn. Ulykker kodet som 'arbejdsrelateret fiskeri' finder alle sted i arbejdstiden, og en sømand, som fisker i fritiden og forulykker, kodes således som fritidsaktivitet med båd. Trafikkoden anvendes alene, når der er tale om trafikulykker på offentlig vej (eksempelvis bil, som kører i havnen). En traktor, forulykket i mergelgrav, inkluderes således ikke i denne kategori, men i kategorien 'andre aktiviteter'. Kategorien færdsel på havn betegner alle de dødsfald, hvor afdøde har gået eller stået på havnen, enten på kaj eller på skib, og er faldet i vandet.

Tabel 10: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
Badning, svømning	101	28	129
Bad i badekar	9	6	15
Båd, fritidsaktivitet	161	7	168
Arbejdsrelateret fiskeri	33	0	33
Dykning	14	5	19
Fritidsfiskeri fra land	21	0	21
Trafik	29	5	34
Færdsel på havn	119	8	127
Andre aktiviteter	61	13	74
Uoplyst	112	36	148
I alt	660	108	768

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

I tabel 11 præsenteres udviklingen i antallet af fatale drukneulykker inden for hver aktivitet. Inden for hver enkelt kategori kan der fra år til år være en del variation, da det er forholdsvist små tal, og der kan derfor være tale om tilfældige udsving.

Tabel 11: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet og år

	Gns. 2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	I alt
Badning, svømning	13	15	9	15	8	6	6	5	129
Bad i badekar	2	1	1	1	2	0	2	0	15
Båd, fritidsaktivitet	15	12	15	13	20	6	10	16	168
Arbejdsrelateret fiskeri	3	2	0	2	8	1	2	2	33
Dykning	1	1	4	0	0	1	3	3	19
Fritidsfiskeri fra land	1	1	3	1	3	2	0	5	21
Trafik	3	2	4	3	4	1	3	2	34
Færdsel på havn	13	18	5	4	14	6	6	9	127
Andre aktiviteter	6	5	10	6	2	8	6	7	74
Uoplyst	13	13	18	16	8	17	5	8	148
I alt	70	70	69	61	69	48	43	57	768

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 12: Fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet og måned for ulykke

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Badning, svømning	0	0	2	1	7	17	46	40	8	4	3	1	129
Bad i badekar	2	1	0	0	0	0	2	5	1	0	2	2	15
Båd, fritidsaktivitet	7	0	7	14	20	31	21	22	19	18	2	7	168
Arbejdsrelateret fiskeri	5	7	0	6	2	1	2	0	1	4	1	4	33
Dykning	1	0	0	2	1	2	5	5	1	1	1	0	19
Fritidsfiskeri fra land	0	1	4	5	5	0	2	0	0	2	1	1	21
Trafik	5	7	4	3	0	1	4	0	1	3	4	2	34
Færdsel på havn	9	4	12	11	14	15	10	12	11	8	10	11	127
Andre aktiviteter	8	5	4	8	7	6	8	12	3	5	3	5	74
Uoplyst	11	18	13	12	8	12	13	16	12	6	13	14	148
I alt	48	43	46	62	64	85	113	112	57	51	40	47	768
Procentfordeling	6%	6%	6%	8%	8%	11%	15%	15%	7%	7%	5%	6%	100%

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 12 viser, hvornår på året drukneulykkerne er sket. Som det fremgår, skete badeulykkerne ikke overraskende primært i juli og august måned, mens drukneulykker relateret til fritidsaktivite-

ter i båd har en bredere sæson med øget hyppighed i perioden april til oktober. Fatale drukneulykker relateret til færdsel i havne sker jævnt hen over hele året med en lille top i forsommeren (maj/juni).

4.4 TEMA: BADEULYKKER

I dette års rapport ser vi nærmere på badeulykker med hensyn til, hvor de sker, og hvordan de sker. I alt 129 personer døde i perioden 2001-2012 i forbindelse med badeulykker. Antallet af badeulykker har generelt været faldende i perioden. Hovedparten af badeulykkerne skete ved strand eller kyst (69%), næst-flest badeulykker med dødelig udgang er sket i svømmehaller/havnebade (12%) og på tredjepladsen kom badning i søer (9%).

Antallet af fatale badeulykker lå på mellem 5 og 16 årligt i perioden 2001-2012. Hvert sjette drukneoffer i forbindelse med badning var under 15 år (20, svarende til 16%), mens voksne over 45 år udgjorde to tredjedele (82, svarende til 64%)(tabel 13). Kønsfordelingen ved badeulykker, der førte til dødsfald, var lidt mindre skæv end ved de fleste andre aktiviteter – mænd udgjorde således 'kun' 78% af de druknede og kvinder 22%. Badeulykker ved strand, kyst og sø skete hovedsageligt i juli og august (tabel 14).

Tabel 13a Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på sted og aldersgruppe

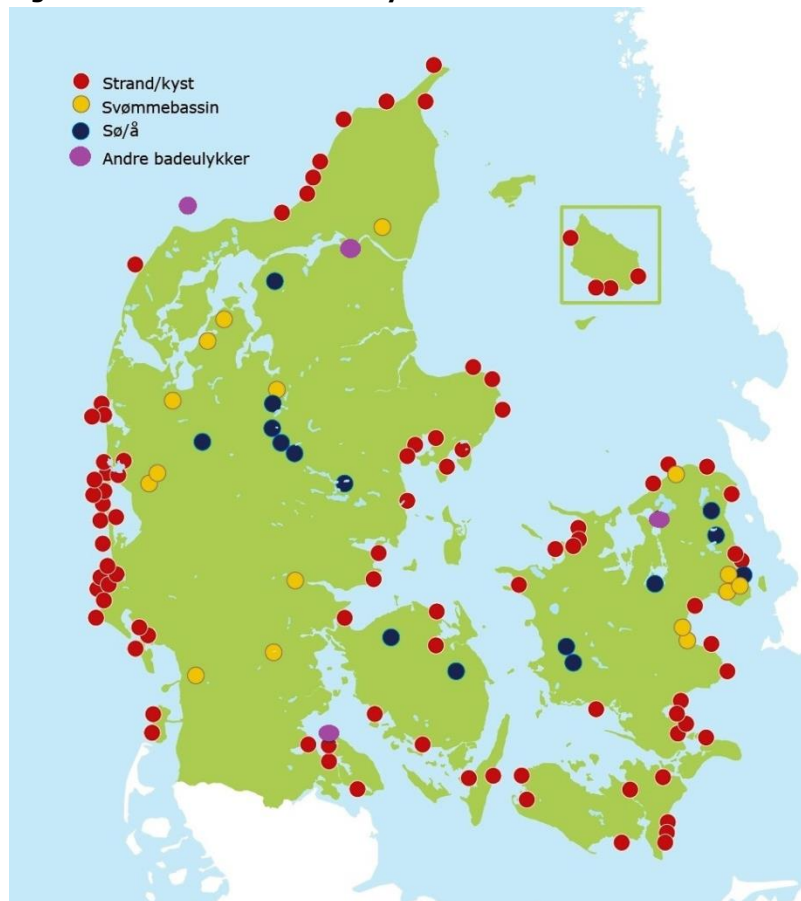
	0-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	I alt
Åbent hav/fjord	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Havn	0	1	0	0	1	0	1	0	3
Sø	2	0	1	2	4	0	1	1	11
Strand, kyst	10	2	4	7	19	19	17	11	89
Svømmebassin, havnebad	6	4	1	1	1	1	0	2	16
Vandløb	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Andet	0	1	0	0	1	0	0	0	2
Ukendt	2	0	0	0	2	0	0	0	4
I alt	20	8	8	11	28	21	19	14	129

Tabel 13b Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på aldersgruppe og år

	Gns. 2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	I alt
0-14	2	4	2	4	0	0	0	0	20
15-24	1	1	1	0	0	0	1	0	8
25-34	1	0	0	0	1	1	1	0	8
35-44	1	1	1	1	0	0	0	1	11
45-54	3	3	4	2	1	1	2	2	28
55-64	2	2	1	3	5	0	1	0	21
65-74	2	3	0	4	0	2	0	2	19
75+	2	1	0	1	1	2	1	0	14
I alt	13	15	9	15	8	6	6	5	129

Tabel 14: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på sted og måned for ulykke

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Åbent hav/fjord	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Havn	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	3
Sø	0	0	0	0	0	4	3	4	0	0	0	0	11
Strand, kyst	0	0	0	0	2	7	40	30	5	4	1	0	89
Svømmebassin, hav- nebad	0	0	2	1	4	2	1	4	0	0	1	1	16
Vandløb	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2
Andet	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Ukendt	0	0	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	4
I alt	0	0	2	1	7	17	46	40	8	4	3	1	129
Procentfordeling	0%	0%	2%	1%	5%	13%	36%	31%	6%	3%	2%	1%	100%

Figur 6: Kort over fatale badeulykker i Danmark 2001-2012

Kortet viser dødsfald pga. badeulykker blandt personer med fast bopæl i Danmark samt udlændinge druknet i Danmark. Tre badeulykker kunne ikke stedfæstes og fremgår derfor ikke på kortet.

Figur 6 viser et kort med omtrentlig stedangivelse for fatale badeulykker i Danmark. Kortet illustrerer, at drukning i forbindelse med badning fandt sted i hele Danmark, dog særligt ved den jyske vestkyst.

I 2012 døde fem personer som følge af badning, hvilket er det laveste antal i hele perioden. Tre af disse dødsfald skete ved badning fra strand. Ingen børn eller unge under 18 år er druknet i badeulykker de seneste fire år (2009-2012).

Tabel 15: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på sted og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
Åbent hav/fjord	2	0	2
Havn	3	0	3
Sø	9	2	11
Strand/kyst	66	23	89
Svømmebassin, havnebad	14	2	16
Vandløb	1	1	2
Andet	2	0	2
Ukendt	4	0	4
I alt	101	28	129
Procentfordeling	78%	22%	100%

Langt hovedparten af kvinders badeulykker sker ud for kyst eller strand (23, 82%); blandt mænd er andelen noget mindre (66, 65%). En del mænd døde også i forbindelse med badning i svømmebassiner, havnebade (14, 14%) og i søer (9, 9%).

Tabel 16: Fatale badeulykker 2001-2012, opdelt på alder og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
0-4	0	0	0
5-14	18	2	20
15-24	8	0	8
25-34	5	3	8
35-44	9	2	11
45-54	21	7	28
55-64	15	6	21
65-74	13	6	19
75+	12	2	14
Total	101	28	129
Procentfordeling	78%	22%	100%

Badeulykker sker i alle aldre. For børn i alderen 5-14 år er badning/svømning den hyppigste årsag til drukning (77% af alle drukneulykkesdødsfald i aldersgruppen).

De fleste dødsfald i forbindelse med badning sker for de 45-54 årige.

Tabellerne omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Årsager til badeulykker

Vi har nærlæst alle beskrivelser af badeulykker og, så vidt det var muligt, opgjort dem efter den primære årsag til drukningen. I tabel 17 og tabel 18 præsenteres resultaterne af denne gennemgang. I teksterne nedenfor beskrives årsagerne mere uddybende.

Af hensyn til beskyttelse af personoplysninger er der alene omtalt konkrete hændelsesbeskrivelser, der har været offentligt omtalt tidligere.

Strømforhold

Af de 129 badeulykker i perioden 2001-2012 var det i 14 tilfælde en medvirkende faktor, at den forulykkede blev ført af strømmen. I mange tilfælde skete ulykkerne, fordi de badende drev til havs pga. strømmen og gik i panik, fordi de ikke kunne komme ind. Tre af disse drukneulykker skete i forbindelse med redningsforsøg!

Bølger, vind og revlehuller

Store bølger og stærk vind blev angivet som den primære årsag i fem tilfælde, mens revlehuller ('hستهuller') specifikt blev nævnt som årsag i fire tilfælde, herunder at ofrene forsvandt ned i hullerne, blev hevet udad i forbindelse med et hul eller fik problemer i vandet og ikke kunne komme fri/ind.

Forsvinder fra overfladen/af syne

En stor del af badeulykkerne (22) skete pludseligt, ved at ofret forsvandt fra vandoverfladen eller blev tabt af syne. Oftest er der ingen forklaring på, hvad der konkret skete, men det nævnes, at ofret 'faldt ned under overfladen', 'forsvandt fra overfladen, da det pludselig blev dybt', 'dykkede ned under overfladen og kom ikke op'. Derudover er der i en del tilfælde angivet, at drukneulykkerne skete meget hurtigt, selvom den badende var under opsyn, fx 'kiggede væk i kort tid, og barnet var væk', 'var ude af syne i 2 minutter og findes livløs'. Fire af de 22 badeulykker skete i svømmebassiner.

Sprunget i vandet

Syv af ulykkesdruknedødsfaldene skete i forbindelse med, at personer sprang i vandet enten fra en båd, i et havnebassin, fra badebro m.m. Fire af de omkomne havde indtaget alkohol, og flere druknede som følge af handlinger foretaget i beruset kådhed, fx ved at springe i havnen om natten. En person sprang i vandet for at redde en anden, men var beruset og kørte træet i vandet.

Ildebefindende i vandet

Der er indikationer på, at otte af de 129 badeulykker er sket i forbindelse med, at ofrene fik en eller anden form for ildebefindende i vandet. Dette baseres på, hvad vidner har iagttaget, der er sket i vandet, eller før personen gik i vandet. Eksempler: 'Havde ondt i brystet, men tog alligevel en svømmetur. Findes med hovedet nedad i vandet, druknet i forbindelse med hjertesygdom', 'fik tilsyneladende et ildebefindende i vandet', 'fast gæst på badestranden, plaget af fysiske mén efter hjerneblødning, findes livløs ved badebro'.

Bemærkning: Drukneulykker, der sker som følge af ildebefindende, er taget med (i rapporten), i det omfang dødsårsagen er drukning, og det vurderes, at vedkommende kunne have overlevet, hvis det var sket på land.

Badning/svømning uden angivelse af årsag

Otte drukneulykker skete i forbindelse med badning/svømning ved stranden eller i sø. Vidner har set eller været ude at bade/svømme sammen med disse personer – og der er oftest ikke angivet nogen specifik årsag til, hvad der gik galt. Eksempler: 'Druknet under badning i Vesterhavet', 'druknet under svømning med pensionistklub', 'badet alene i Vesterhavet, som var blikstille – var kendt med området'. Et af disse dødsfald skete i forbindelse med et redningsforsøg: 'Badet ved strand nær Hvide Sande, far kom i vanskeligheder; han og datteren druknede under redningsforsøg.'

Fundet druknet

I de fleste tilfælde (45) ved vi ikke, hvad der gik galt, da der ikke var vidner til druknehændelsen, og de druknede først findes livløse i vandet. 25 af de 45 dødsfald skete ved kysten/stranden. Eksempler: 'Fundet i vandkanten, badede ofte', 'badede fra kysten, findes livløs i vandet nær vand-

kanten'. 'ses drivende i vandet – vidner troede, at han dykkede'. I en del tilfælde bliver de afdøde eftersøgt, fordi de blev meldt savnede af pårørende: Blev fundet af redningshelikopter, efter at konen havde slået alarm – var ikke kommet tilbage efter svømmetur', 'forsvundet under udflugt – findes efter flere dage'.

Andre årsager

De resterende drukneulykker i forbindelse med badning skete under andre og ofte særlige omstændigheder.

Tabel 17: Fatale badeulykker, opdelt på årsag og aldersgruppe

	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	I alt
Grebet/ført af strøm	1	0	0	2	6	2	2	1	14
Store bølger/stærk vind	0	1	0	0	2	2	0	0	5
Revhul	3	0	0	0	0	0	1	0	4
Forsvundet under overfladen/af syne	6	3	3	1	4	3	2	0	22
Drevet til havs på badebåd/gummibåd o.a.	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Sprunget i vandet fra havnekant, båd eller vippe	0	2	1	2	0	1	1	0	7
Ildebefindende i vandet	0	0	0	0	3	1	1	3	8
Badning/svømning uspec.	1	0	1	1	1	2	1	1	8
Fundet druknet i vandet	5	2	1	4	8	8	10	7	45
Andet	2	0	2	1	4	2	1	2	14
I alt	20	8	8	11	28	21	19	14	129

Tabel 18: Fatale badeulykker, opdelt på årsag og sted

	Åbent hav	Havn	Sø	Kyst/strand	Svømme-Bassin	Vandløb	Andet	Ukendt	I alt
Grebet/ført af strøm	0	0	0	14	0	0	0	0	14
Store bølger/stærk vind	0	0	0	5	0	0	0	0	5
Revhul	0	0	0	3	0	0	0	1	4
Forsvundet under overfladen/af syne	0	0	4	12	4	1	1	0	22
Drevet til havs på badebåd/gummibåd o.a.	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Sprunget i vandet fra havnekant, båd eller vippe	1	2	0	2	2	0	0	0	7
Ildebefindende i vandet	0	0	1	7	0	0	0	0	8
Badning/svømning uspec.	1	0	2	5	0	0	0	0	8
Fundet druknet i vandet	0	0	2	32	9	0	0	2	45
Andet	0	1	2	7	1	1	1	1	14
I alt	2	3	11	89	16	2	2	4	129

Tæt-på-badeulykker

For 2012 har vi også opgjort tæt-på-badeulykker. Vi har oplysninger om 14 tæt-på-druknehændelser i forbindelse med badning i 2012. Syv af disse skete i forbindelse med badning fra strand, fem hændelser skete i svømmehaller/havnebade, en skete i en kanal og en i et søbad.

Aldersprofilen for de nærdrunkede er anderledes end den, vi kender for de druknede, idet der er flere børn og unge blandt de nærdrunkede og kun få ældre. Blandt de 14 nærdrunkede i 2012 var der således to børn under 5 år, tre børn i alderen 5-9 år og fire unge i alderen 15-24 år. Der var kun en person over 65 år og to i aldersgruppen 35-44 år; de sidste to var ikke registreret med alder.

Desværre er oplysningerne om selve hændelserne meget sparsomme. Vi ved, at de nærdrunkede i svømmehaller alle blev opdaget og hevet op af vandet; nogle var uden for bevidsthed, men blev genoplivet. Fem af tæt-på-hændelserne ved stranden skete samme sted, nemlig ved Søndervig – her var tre personer involveret i samme hændelse (en voksen og to børn). De kom i krise i vandet og råbte om hjælp og blev hentet ind (førstehjælp var ikke nødvendig). De to øvrige var også i krise i vandet – én kunne ikke komme ind ved egen hjælp og råbte også om hjælp, mens den anden havde slugt vand. En enkelt person var blevet dårlig og forfrossen i forbindelse med et svømmestævne i åbent vand.

Fritidsaktiviteter i båd

I alt skete der 168 fatale drukneulykker i forbindelse med fritidsaktiviteter i båd i perioden 2001-2012. Af disse skete 140 på åbent hav eller i fjorde (83%), 10 ved kyst (6%), ni i havneområder (5%) og otte i sø eller vandløb (5%).

Alle druknede var over 18 år, hovedparten var mellem 45-64 år (55%), og langt størstedelen var mænd (96%). For en tredjedel var aktiviteten før ulykken beskrevet som lystfiskeri/jagt (32%) – heraf skete 5 fra skydepram, men langt de fleste var sejlet ud i små joller for at fiske eller røgte garn/ruser. De fleste ulykker skete dog i forbindelse med almindelig fritidssejlad (79, svarende til 47%). Endvidere var 10 personer sejlet ud i kajak og fire i kano.

I 21 ud af de 168 drukneulykker (13%) var det oplyst, at afdøde bar en redningsvest eller svømmevest. I 50 tilfælde (30%) blev genoplivning forsøgt. Der var oplysninger om, at den druknede havde indtaget alkohol i 31 (18%) af disse drukneulykker.

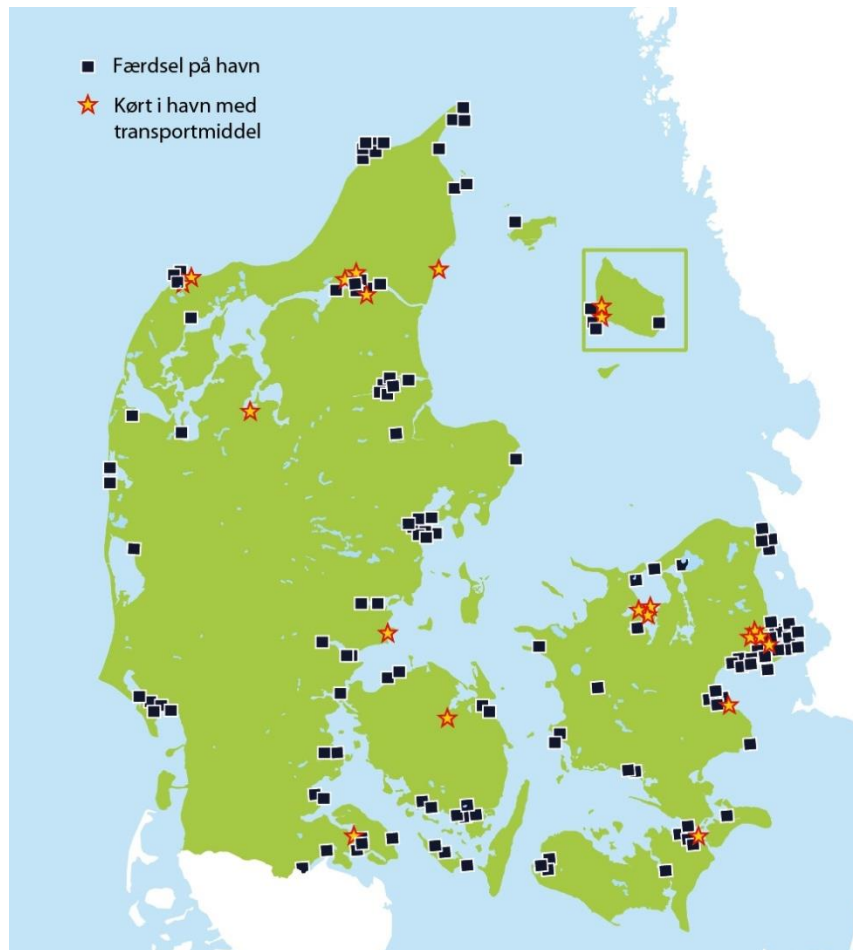
Mange ulykker skete ved, at sejlerne faldt overbord, bl.a. som følge af hård sø, kastevinde, ved start af motor eller ved, at båden kæntrade eller tog vand ind og sank. De udløsende årsager til disse hændelser var dog ofte ukendte.

Færdsel i havn

Druknedødsfald som følge af færdsel til fods i havne skete primært for midaldrende mænd. I perioden 2001-2012 druknede i alt 127 personer i forbindelse med færdsel på havne i Danmark. Langt hovedparten var mænd (119, svarende til 94%), og oftest var den druknede mellem 45-64 år (67, svarende til 53%). Kun 17% af ulykkerne blev overværet af andre, mens de fleste ulykker ofte først blev opdaget ved, at afdøde var savnet dagen efter af pårørende/arbejdspladsen eller blev fundet liggende livløs i havnebassinet. Som følge heraf blev genoplivning kun forsøgt i 19% af tilfældene. Mange af drukneofrene var påvirkede af alkohol (63%) og havde været på værtshus eller til fest i nærheden – en stor andel færdedes i havnen, fordi de havde en båd liggende, som de ville overnatte på og faldt så i vandet på vej til båden eller på vej over i båden. I 2012 var otte ud af de ni drukneofre påvirket af alkohol, syv ud af de ni havde både liggende i havnen.

Drukning som følge af færdsel på havn sker på alle tidspunkter af året og er ikke som andre typer af drukneulykker relateret til aktiviteter i sommersæsonen.

Figur 7: Kort over fatale drukneulykker i Danmark 2001-2012 i forbindelse med færdsel på havn samt trafikulykker

Kortet viser drukneulykker blandt personer med fast bopæl i Danmark samt udlændinge druknet i Danmark.

Figur 7 viser et kort med stedangivelse for fatale drukneulykker i Danmark for hhv. færdsel på havn og trafikrelaterede druknedødsfald i havne. Som det fremgår skete flest drukneulykker i havne i københavnsområdet. Derudover er der sket en del dødsfald i havneområder i hhv. Hirtshals, Aalborg, Aarhus, i havne langs Jyllands østkyst og havne i det sydfynske øhav.

I 2012 døde ni personer som følge af færdsel til fods i havneområder i Danmark. Alle var mænd, og heriblandt var der en udlænding. Dødsfaldene skete i havneområder følgende steder: Esbjerg, Aarhus, Odense, Kerteminde, Fåborg, Ærøskøbing, Hundested, Dragør, Rønne.

HVOR SKETE ULYKKERNE VED FÆRDSEL I HAVNE?

Nedenfor er angivet, hvilke byer og havne ulykkerne skete i (2001-2012).

Aalborg (4): Nørresundby sejlkлуб, havnebassin ved Limfjordsværftet, Havneindløbet v. KMD, Østre havnebassin.

Augustenborg (1): Bådehavnen.

Bogense (2): Bogense havn, Bogense marina.

Brøndby (1): Vandet ved kajplads L, Brøndby Havn.

Brejning (2): Brejning havn

Dragør (1): Dragør havn.

Esbjerg (3): Fiskerihavnen, Kullerkaj, havnebassin.

Flensborg (1): Fundet v. Kollund Lillestrand

Fåborg (2): Fåborg havn (2)

Fanø, Nordby (1): Nordby havn.

Frederikshavn (3): Nordre Kaj 47, Aalbæk havn, søsportshavn.

Frederiksværk (1): Stålværkshavnen

Gjøl (1): Gjøl havn.

Grenaa (1): Grenaa kaj.

Haderslev (2): Haderslev havn.

Hadsund (1): Fiskerihavnen.

Hanstholm (2): Havnebassinet.

Hals (1): Hals havn.

Helsingør (4): Helsingør Nordhavn (3), Helsingør lystbådehavn.

Hirtshals (6): Hirtshals havn

Holbæk (1): Holbæk havn.

Horsens (2): Lystbådehavnen, Horsens havn.

Hundested (1): Ud for Beddingevej 37.

Hvidovre (1): Hvidovre havn.

Ishøj (2): Ishøj havn.

Kalundborg (1): Færgelejet ved samsøfærgeren.

Kalvø (2): Kalvø lystbådehavn, Kalvø bådelag, bro B-10.

Kastrup (2): Kastrup lystbådehavn, Kastrup marina.

Kerteminde (2): Ved Marinavej, Sønderhavnekaj.

Korsør (1): Korsør havn v. fæstningskajen.

København (12): Langebro, Nyhavnskanal ved Nyhavn 8, Christianshavn (2), havnen sejlkлубvej 16, Trangraven ved Prinsessegade 89, Nyhavnskanal ved Nyhavn 71, Lautrupskaj, Langelinie lystbådehavn, havnebassin ved husbåd, havnebassin, Nordhavn ved Svaneknoppen, Lynetten lystbådehavn.

Køge (4): Køge havn.

Lemvig (1): Lemvig havn.

Læsø, Vesterø (1): Havnebassin, Vesterø havn.

Mariager (1): Mariager havn.

Marstal (1): Marstal havn.

Middelfart (1): Lillebælt ved Gl. Strandvej 27.

Nakskov (2): Nakskov havn.

Nexø (1): Nexø havn

Nykøbing F (1): Nykøbing F. havn ved Sam Tank.

Nykøbing Sj. (1): Nykøbing Sjællands lystbådehavn.

Næstved (2): Næstved havn.

Randers (5): Motorbådshavnen, Havnebassinet ud for bådsvænet 14, Å-udløbet ved lystbådehavnen Bådevænet 3. Gudenå v. Randers havn, sydlige havnebassin øst for cykelbroen.

Ringkøbing (1): Ringkøbing havn.

Rødvig (1): Rødvig havn.

Rønne (3): Rønne havn (2), yderste mole Rønne havn.

Sakskøbing (1): Vandet ud for Havnegade 4.

Skagen (3): Skagen havn.

Stege (1): Stege havn.

Struer (1): Struer industrihavn.

Stubbekøbing (1): Havnebassinet østre havn.

Svendborg (4): Svendborg havn (2), Svendborg lystbådehavn (2).

Sønderborg (4): Sønderborg lystbådehavn, Sønderborg havn, Færgelejet Fynshav, Marinaen.

Thorsminde (2): Thorsminde havn.

Vallensbæk (1): Vallensbæk havn.

Vejle (1): Vejle havn.

Vildsund (1): Vildsund havn.

Vordingborg (2): Sydhavn, havn.

Ærøskøbing (2): Ærøskøbing havn(2).

Aarhus (7): Aarhus havn kaj 27, kaj 85 i containerhavn, ved Nordhavnsvej 16, Marselisborg lystbådehavn, ved Fiskerivej, Aarhus havn ved Borneovej, ved pier 2.

Uoplyst havn (3).

4.5 ANDRE TIL STEDE PÅ ULYKKESTIDSPUNKTET

I de fleste tilfælde var der ikke andre til stede, da drukneulykken indtraf (53%). Dette gjaldt specielt ulykkerne i badekar (87%), ved færdsel på havn (78%) samt de ulykker, hvor aktiviteten, der gik forud for drukneulykken, var uoplyst (78%). Omvendt var der ofte andre til stede ved badeulykkerne (60%) og ved ulykker relateret til fritidsaktiviteter med båd (54%) (tabel 19).

For badeulykkernes vedkommende blev 45 af de 78 hændelser, hvor der var andre til stede, set ske fra land/båd, mens 28 af hændelserne skete under badning med andre personer (heraf ni med familiemedlemmer). Seks af dødsfaldene skete under forsøg på at redde andre, der var kommet i nød i vandet.

Tabel 19: Andre til stede ved fatale drukneulykker 2001-2012, opdelt på aktivitet

	Alene	Andre til stede	Uoplyst	Total
Badning, svømning	28	78	23	129
Bad i badekar	13	2	0	15
Båd, fritidsaktivitet	70	90	8	168
Arbejdsrelateret fiskeri	9	11	13	33
Dykning	0	19	0	19
Fritidsfiskeri fra land	17	4	0	21
Trafik	17	15	2	34
Færdsel på havn	99	21	7	127
Andre aktiviteter	38	25	11	74
Uoplyst	115	2	31	148
I alt	406	267	95	768

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

4.6 BLEV GENOPLIVNING FØRSØGT?

I en del tilfælde blev genoplivning forsøgt i forbindelse med drukneulykkerne (31%), specielt efter badeulykker (62%). Nogle gange var der ikke andre til stede på ulykkestidspunktet, men genoplivning blev alligevel forsøgt ved fundet af den druknede (tabel 20).

Tabel 20: Genoplivning i perioden 2001-2012, opdelt på aktivitet forud for druknehændelserne

	Genoplivning			Total
	Ja	Nej	Uoplyst	
Badning, svømning	80	15	34	129
Bad i badekar	6	4	5	15
Båd, fritidsaktivitet	50	59	59	168
Arbejdsrelateret fiskeri	6	10	17	33
Dykning	15	1	3	19
Fritidsfiskeri fra land	4	2	15	21
Trafik	11	6	17	34
Færdsel på havn	24	45	58	127
Andre aktiviteter	31	15	28	74
Uoplyst	14	47	87	148
I alt	241	204	323	768

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

4.7 BØRNS DRUKNEULYKKER

Børn defineres i denne rapport som personer under 18 år. I alt døde 50 børn i perioden 2001-2012 som følge af en drukneulykke. I 2012 døde ét enkelt barn som følge af drukning.

De seneste fire år (2009-2012) har antallet af druknede børn været lavt med en til to druknede om året, hvilket er markant lavere end tidligere, hvor der årligt var mellem 4-7 børn, der mistede livet i en drukneulykke (tabel 21).

Aldersfordelingen af drukneulykker hos børn er vist i tabel 22. Der ses en klar aldersmæssig opdeling i omstændighederne ved drukneulykker blandt børn. De mindste børn på 0-4 år druknede oftest i badekar og i vandhuller nær hjemmet såsom havebassiner og fiskedamme (indeholdt i kategorien 'andre aktiviteter' i (tabel 22)) og svømmebassiner. Børn i aldersgruppen 5-9 år druknede oftest ved badning ved kysten, i søer og i svømmebassiner, og samme mønster ses for de 10-14 årige. For de ældste i aldersgruppen 15-17 år var der ikke registreret dødsfald ved badning ved kyst eller sø, derimod var der fire drukneulykker i havne, heraf én, hvor en bil kørte i havnen med et barn som passager. Som blandt de voksne var der store kønsforskelle i børneulykkerne, hvor drengene (84%) var langt mere udsatte end pigerne (16%).

Tabel 21: Fatale drukneulykker blandt 0-17 årige børn i perioden 2001-2012, opdelt på år og køn

	Drenge	Piger	I alt
2001	5	0	5
2002	6	1	7
2003	3	1	4
2004	3	3	6
2005	5	0	5
2006	5	2	7
2007	5	0	5
2008	6	0	6
2009	1	0	1
2010	1	1	2
2011	1	0	1
2012	1	0	1
I alt	42	8	50

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 22: Fatale drukneulykker blandt 0-17 årige børn 2001-2012, opdelt på alder og aktivitet

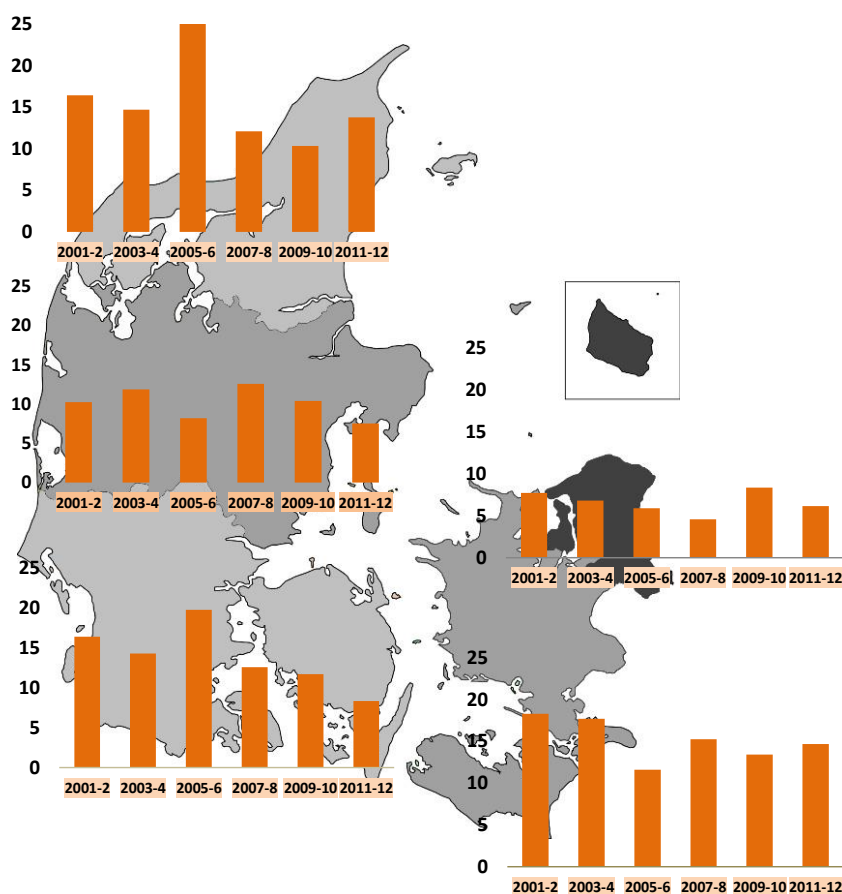
Alder	Badning, svømning	Bad, badekar	Trafik	Færdsel på havn	Andre aktiviteter	Uoplyst	I alt
0	0	2	0	0	0	0	2
1-4	0	1	0	0	10	2	13
5-9	13	0	0	0	2	3	18
10-14	7	0	0	0	0	1	8
15-17	2	0	1	3	0	3	9
I alt	22	3	1	3	12	9	50

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

4.8. FATALE DRUKNEULYKKER I REGIONERNE

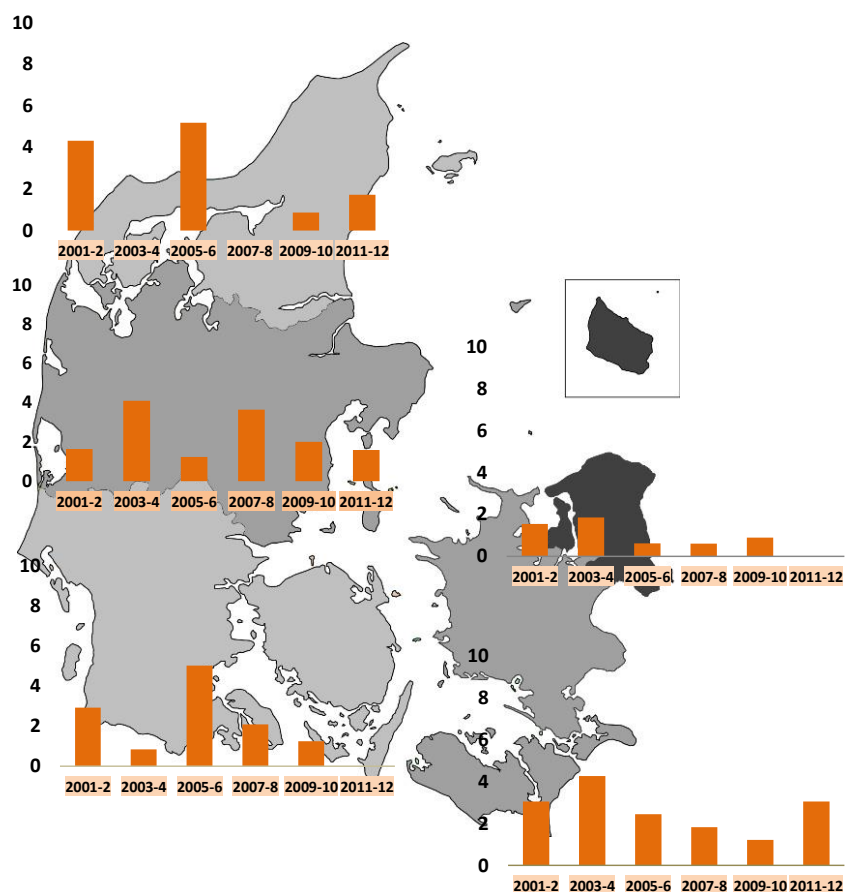
Som det fremgår af kortene, forekommer drukneulykker ikke jævnt fordelt over Danmark. De følgende figurer viser, hvordan fordelingen er på de fem regioner og udviklingen fra 2001 til 2012. Forekomsten af druknedødsfald er her sat i forhold til befolkningsstørrelse, da langt de fleste drukner i samme region, som de bor. Drukneulykker blandt udlændinge er dog også medtaget og kan derfor påvirke tallene i de regioner, hvor mange udlændinge drukner.

Figur 8: Fatale drukneulykker 2001-2012, opgjort på regioner. Antal årligt pr. 1.000.000 borgere i regionen

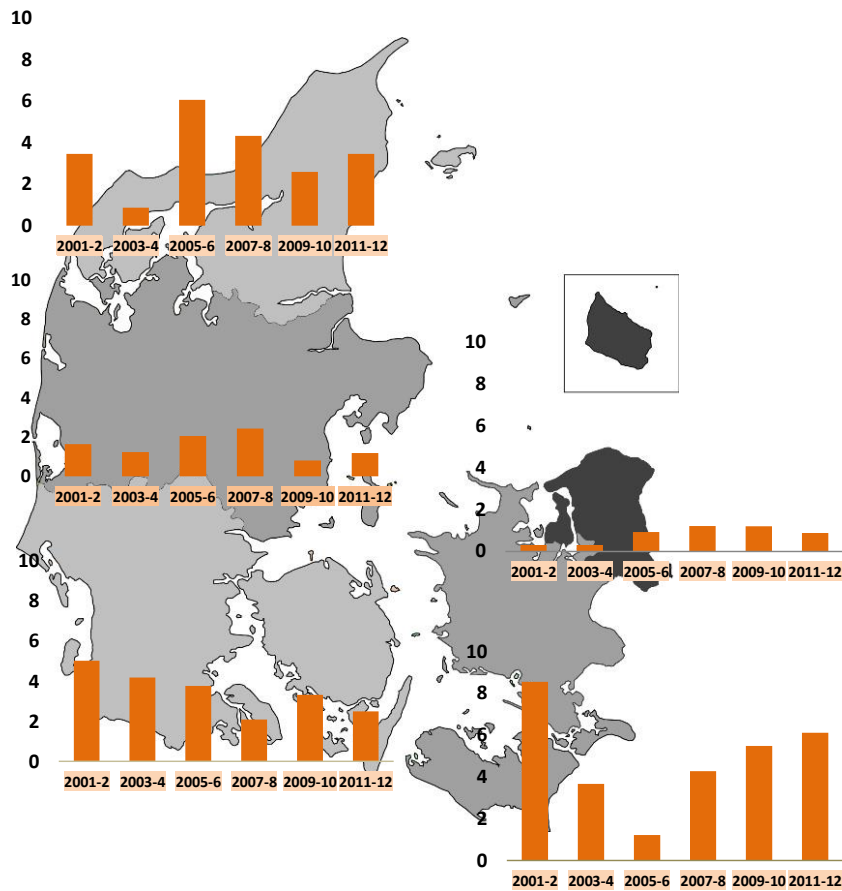
Figur 8 viser, at Region Sjælland og Region Nordjylland har flest drukneulykker i forhold til befolkningstallet, mens Region Hovedstaden har færrest. Tendensen til færre drukneulykker er tydeligst i Region Syddanmark.

Figur 9: Fatale badeulykker 2001-2012 opgjort på regioner. Antal årligt pr. 1.000.000 borgere i regionen

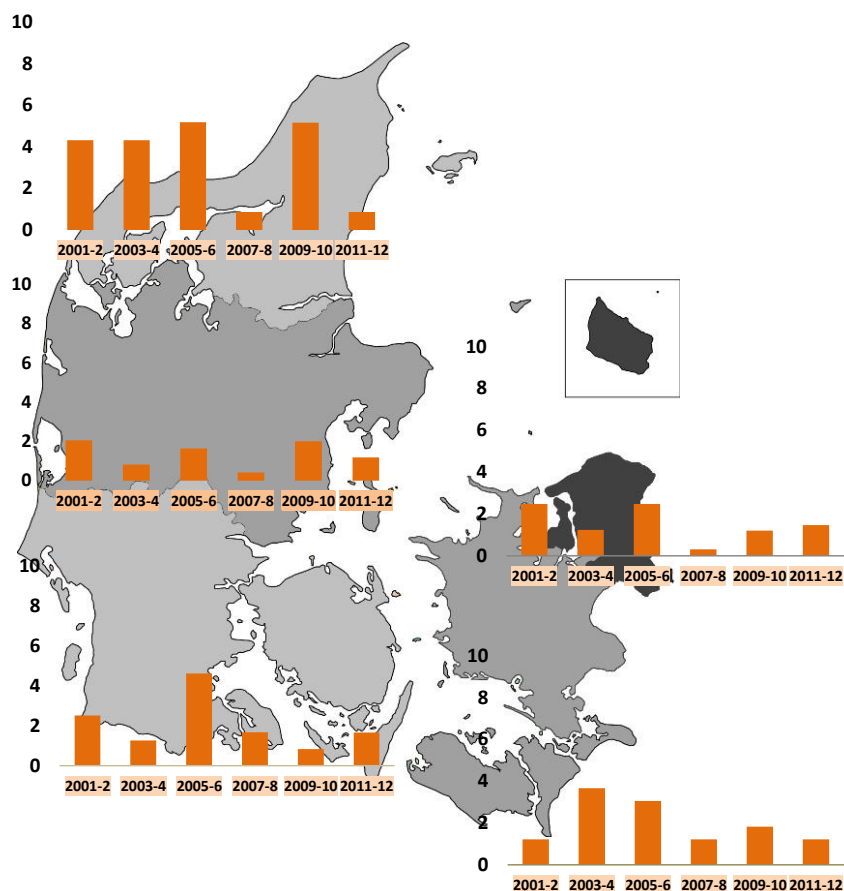
Figur 9 viser forekomsten og udviklingen i badeulykker i de enkelte regioner. Tallene er dog så små, at variationerne over tid i høj grad skyldes tilfældigheder, særligt i Region Nordjylland. På denne figur har turisters drukning en betydelig indflydelse, især i de jyske regioner på grund af badeulykker ved Vestkysten.

Figur 10: Fatale drukneulykker i forbindelse med fritidsaktiviteter i båd 2001-2012, opgjort på regioner. Antal årligt pr. 1.000.000 borgere i regionen

Figur 10 viser forekomsten og udviklingen i drukneulykker i forbindelse med fritidsaktiviteter i båd. Region Nordjylland, Region Syddanmark og Region Sjælland har flere ulykker end de resterende regioner i forhold til befolkningstallet. Forklaringen kan muligvis være, at disse regioner har farvande, som ofte benyttes af sejlere og fritidsfiskere.

Figur 11: Fatale drukneulykker i relation til færdsel på havn 2001-2012, opgjort på regioner. Antal årligt pr. 1.000.000 borgere i regionen

Figur 11 viser udviklingen og fordelingen af drukneulykker ved færdsel til fods i havne. Region Nordjylland skiller sig ud med forholdsvis mange drukneulykker frem til 2010.

5. TÆT-PÅ-DRUKNEHÆNDELSE I 2012

5.1 TÆT-PÅ-DRUKNEHÆNDELSE

Ifølge en konsensusbeslutning i WHO omfatter begrebet drukning såvel fatal som ikke-fatal drukning; sidstnævnte omfatter endda situationer, hvor personen end ikke har fået vand i lungerne:

"Drowning is the process of experiencing respiratory impairment from submersion/immersion in liquid." "Drowning outcomes should be classified as: death, morbidity, and no morbidity. There was also consensus that the terms wet, dry, active, passive, silent, and secondary drowning should no longer be used. Thus a simple, comprehensive, and internationally accepted definition of drowning has been developed. Its use should support future activities in drowning surveillance worldwide, and lead to more reliable and comprehensive epidemiological information on this global, and frequently preventable, public health problem."⁷

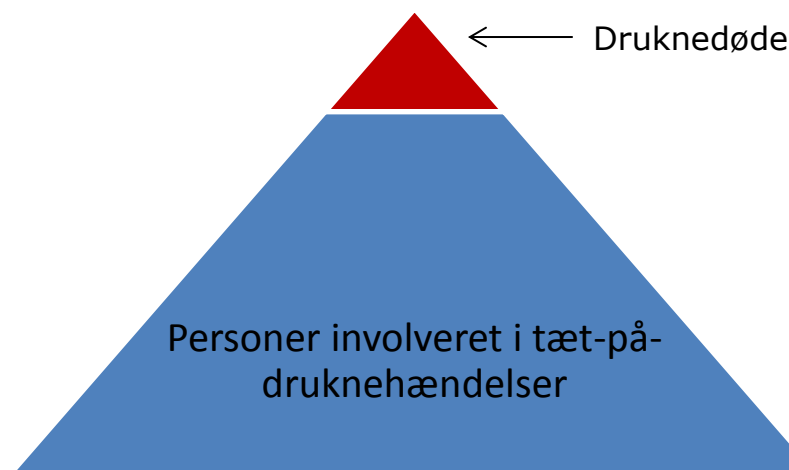
Når vi i dette afsnit taler om "tæt-på-druknehændelser", mener vi alle former for ikke-fatal drukning, da vi sjældent har oplysninger om sygeligheden.

Druknedødsfald udgør toppen af pyramiden, hvad angår konsekvenserne af farlige eller uheldige hændelser for personer i og ved vand. Der sker hvert år mange tæt-på-druknehændelser, hvor personer er i fare for at drukne, hvis ikke de var blevet reddet eller blevet hjulpet ud af situationen. Det er dog meget vanskeligt at belyse forekomsten af disse tæt-på-druknehændelser, da de ofte ikke bliver registreret noget sted. I dette kapitel vil vi forsøge at belyse en del af disse mørketal over tæt-på-druknehændelser (herefter omtalt som tæt-på-hændelser), da det er vigtigt for planlægning af forebyggende indsatser at få et bedre datagrundlag at arbejde ud fra.

Vi har en hypotese om, at tæt-på-hændelserne på flere områder adskiller sig fra de hændelser, der fører til druknedød, ligesom det er tilfældet ved andre typer af ulykker. Vi vil derfor, så vidt det er muligt, belyse, hvilke faktorer der betyder, at en person i fare for drukning overlever. Det kan være personlige egenskaber (alder, køn), stedet for hændelsen (fx strand, havn eller åbent hav), adfærdsmæssige faktorer (brug af redningsvest, beruselse, om der er andre til stede).

Vi har indhentet data fra fem kilder, som på forskellig vis rummer oplysninger om tæt-på-hændelser, og vi vil på baggrund af disse data forsøge at skønne omfanget af tæt-på-hændelser i Danmark i 2012. Dette skøn vil dog være yderst usikkert, da langt de fleste tæt-på-hændelser ikke bliver registreret – de fleste af disse hændelser opleves kun af personen selv og evt. nærmeste pårørende og kan derfor kun kortlægges ved en spørgeskemaundersøgelse.

Figur 12. Ulykkespyramiden ved drukning.

Tæt-på-hændelser

En tæt-på-hændelse er en risikofyldt situation i eller ved vand, hvor en eller flere personer er i fare for at drukne, men bliver reddet. Det omfatter i denne sammenhæng også hændelser, hvor personen ikke har hovedet under vand, men alligevel er i fare for at drukne, hvis ikke der gribes ind. Der kan fx være tale om situationer i forbindelse med badning, hvor personen ikke kan komme ind til land pga. stærk strøm eller store bølger, en person, der er drevet til havs på et surfbræt og ikke kan komme ind ved egen hjælp, eller en person, som er faldet overbord fra en båd og hurtigt bliver nedkølet pga. lave temperaturer i vandet. Vi har dog, så vidt det var muligt på baggrund af de tilgængelige informationer, ekskluderet hændelser, hvor personerne ikke var faldet i vandet – fx fordi de var drevet til havs på luftmadrasser, surfbræt o.l., eller hvor fritids-sejlere måtte hentes ind pga. motorstop eller andet.

5.2 AFGRÆNSNING OG DATAKILDER

Fra interviewundersøgelser ved man, at omkring hver fjerde af alle danskere på et eller andet tidspunkt i deres liv har oplevet at være i fare for at drukne¹. Ud fra dette kan man med en vis forsigtighed skønne, at ca. 10-20.000 hvert år er udsat for en sådan hændelse. I langt de fleste situationer kunne folk dog selv redde sig uskadt ud af faren.

I analyserne i dette kapitel har vi af datamæssige hensyn valgt den afgrænsning, at hændelsen skal have ført til, at personen har været i fare og ikke kunne redde sig selv. For at overleve skal der altså have været andre involveret i at redde personen, fx ved at hente personen i sikkerhed i land, give førstehjælp eller ved, at personen bliver bragt til et sygehus. Hændelser, der fører til druknedød, er udeladt.

Der er ingen kilder, der blot med rimelig komplethed omfatter alle druknehændelser som defineret ovenfor. Vi har for at opnå en rimelig dækningsgrad benyttet følgende kilder:

1. Redningsrapporter fra Søsportens Sikkerhedsråd
2. Presseklip
3. Oplysninger fra Landspatientregisteret
4. Ambulancerapporter fra Region Hovedstaden
5. Incidentrapporter fra TrygFondens livreddere

Disse kilder har alle deres styrker og svagheder.

Redningsrapporterne dækker formodentlig med god komplethed i forhold til hændelser, hvor SOK og andre redningstjenester har været involveret. Dette gælder primært redningsaktioner på åbent hav, som derfor må formodes at være forholdsvis godt dækket.

Presseklip dækker et bredt spektrum af hændelser, men typisk hændelser, hvor politiet har været involveret, eller pressen på anden måde er informeret. Dækningen er langt fra 100% og afhænger formodentlig i stor udstrækning af, hvad der vurderes som interessant. Når endnu en surfer hentes i land, er det sjældent beskrevet i pressen.

Landspatientregisteret dækker i princippet 100% af de druknehændelser, der fører til sygehusbehandling. I praksis er det langt fra muligt at finde alle hændelser, da diagnoserne nærdrukning eller nedkøling langt fra altid gives. Desuden indeholder Landspatientregisteret kun meget begrænsede informationer om selve hændelsen.

Ambulancerapporterne fra Region Hovedstaden er et værdifuldt bidrag, da disse i princippet omfatter alle udrykninger i forbindelse med druknehændelser i Region Hovedstaden og dermed

¹ Trygfonden, pressemeddelelse, 2011

sandsynligvis en stor del af de alvorligere hændelser i denne region, men til gengæld ikke de øvrige regioner.

Endelig har vi haft adgang til incidentrapporter fra TrygFondens livreddere, som beskriver redningsaktioner foretaget på strande, hvor disse livreddere befinder sig. Det er kun i alvorlige tilfælde, der skal laves en rapport, men de giver et indblik i redningsaktioner, der ikke omfatter ambulancekørsel eller SOK-alarmering.

Som det fremgår, er de nævnte kilder meget forskellige. Tilsammen giver de et bredere billede af druknehændelser end kilderne enkeltvis, men det skal endnu en gang understreges, at de tilsammen langt fra dækker alle druknehændelser. Eksempelvis er druknehændelser i svømmehaller kun medtaget i få tilfælde.

5.3 REGISTREREDE TÆT-PÅ-HÆNDELSER OG INVOLVEREDE PERSONER

Tabel 23 viser antal personer involveret i druknehændelser, registreret i de forskellige kilder. Kun personer i fare er medtaget, selv om hændelsen involverer flere personer.

Samlet er der i 2012 registreret 150 personer, involveret i 119 hændelser. Det skal kraftigt understreges, at dette alene er de hændelser, som er fundet gennem de angivne kilder. I modsætning til de fatale drukneulykker vurderer vi, at dette tal kun udgør en brøkdel af de reelle antal hændelser.

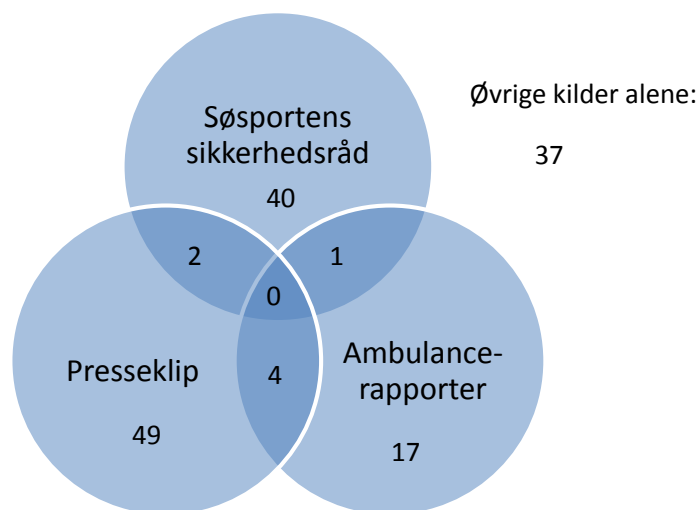
Tabel 23: Tæt-på-hændelser og antal involverede personer, opdelt på kilde.

	Antal personer	Antal druknehændelser
Søsportens Sikkerhedsråd	43	34
Presseklip (TrygFonden, Søsportens Sikkerhedsråd)	55	33
Landspatientregisteret	46	45
Ambulancerapporter	22	20
Incidentrapporter	7	5
I alt	150	119

Nogle hændelser er nævnt i mere end en kilde, derfor er summen af tallene for de enkelte kilder større end det samlede antal. Størsteparten af tæt-på-hændelserne er dog kun registreret i en enkelt kilde. I Landspatientregisteret var der i alt registreret 46 personer med diagnosen drukning, og som overlevede. Antallet af druknerelaterede indlæggelser er sandsynligvis højere, da der ikke altid er givet en druknediagnose. I ambulancerapporterne er det angivet, om personen er kørt til et sygehus, og i disse tilfælde er der ofte ikke fundet en tilsvarende sygehuskontakt med en druknediagnose.

Overlappene mellem kilderne er illustreret i figur 13, som for overskuelighedens skyld kun har medtaget tre af kilderne:

Figur 13: Illustration af overlap mellem registreringerne i tre af kilderne
(Det er ikke grafisk muligt at illustrere alle kilder og deres overlap)

Det ringe grad af overlap mellem kilderne understreger forskelligheden af kilderne som beskrevet ovenfor, men kan også skyldes, at ingen af kilderne dækker ret meget af det totale antal af druknehændelser.

5.4 KØN OG ALDERSFORDELING I TÆT-PÅ-HÆNDELSE

Tabel 24 viser en nogenlunde jævn fordeling over aldersgrupperne. Hertil kommer de personer, hvor alderen ikke kendes, heraf mange surfere, som typisk vil være yngre personer. Dermed adskiller aldersfordelingen sig markant fra de døde i drukneulykker, hvor størstedelen er over 45 år. Dette gælder kun 36% af de involverede i druknehændelser, hvor alderen er kendt. Til gengæld udgør børn under 15 år hver fjerde af de involverede i tæt-på-hændelser, mens der er meget få børn, der dør ved drukning.

Næsten 80% af tæt-på-hændelserne rammer mænd. Dette er lidt mindre end mænds andel af fatale drukneulykker (86%), men lidt højere end mænds andel af de druknedøde (73%). Man må formode, at langt de fleste af druknehændelserne er ulykkeshændelser og ikke selvmordsforsøg. Vi har dog ikke oplysninger om dette.

Tabel 24: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på køn og alder

	Mand	Kvinde	Uoplyst køn	I alt
0-4 år	5	4	0	9
5-14 år	3	6	2	11
15-24 år	18	1	2	21
25-34 år	3	2	0	5
35-44 år	8	0	0	8
45-54 år	11	2	1	14
55-64 år	5	1	0	6
65-74 år	6	2	0	8
75- år	1	1	0	2
Ukendt alder	12	0	54	66
I alt	72	19	59	150

5.5 STED OG AKTIVITET FORUD FOR TÆT-PÅ-HÆNDELSERNE

Druknehændelserne sker hyppigst ved kysten eller på åbent hav. Dette afspejler sandsynligvis i en vis udstrækning de anvendte kilder, idet redningsaktioner især foregår i dette område.

Tabel 25: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på sted for hændelsen

	Antal personer	Procent
Åbent hav*	35	23%
Havn	14	9%
Sø	25	17%
Kyst, strand*	42	28%
Svømmebassin o.l.	6	4%
Vandløb, kanal	1	1%
Andet	1	1%
Uoplyst	26	17%
I alt	150	100%

**) Opdelingen i kyst/åbent hav er meget usikker, da oplysningerne generelt er mangelfulde. Det er antaget, at surfere befinder sig i kystområdet, med mindre de angiveligt er langt ude og/eller hentet af helikopter. Joller og både er antaget at være på åbent hav, med mindre oplysningerne angiver andet.*

De hyppigste aktiviteter er fritidsaktivitet i båd og surfing (såvel kitesurfing som windsurfing). Også for personer i kano og kajak er druknehændelser relativt hyppige (tabel 26).

Det er dog påfaldende, at færdsel på havn udgør en meget lille del i modsætning til de druknedøde, hvor de udgør en betydelig andel. En forklaring på dette kan være, at personer, der falder i havnen, sjældent observeres og derved ikke har mulighed for at blive reddet af andre.

Tabel 26: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på aktivitet

	Antal personer	Procent
Badning, svømning	14	9%
Fritidsaktivitet i båd, fx fiskeri	54	36%
Dykning	2	1%
Fiskeri fra land	2	1%
Færdsel på havn	1	1%
Kano, kajak	12	8%
Surfing (kite/wind)	23	15%
Uoplyst	42	28%
I alt	150	100%

I tabel 27 vises de aktiviteter personerne var involveret i op til tæt-på-hændelsen, og hvor tæt-på-hændelserne fandt sted. Fordeling afspejler i en vis udstrækning de anvendte kilder, idet fritidsaktivitet i båd og især surfing udgør en meget stor andel, mens der er få rapporter om drukning i svømmehaller og bassiner.

Tabel 27: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på sted for hændelsen og aktivitet

	Åbent hav*	Havn	Sø	Kyst, strand*	Svømmebassin ol.	Vandløb, kanal	Andet	Uoplyst	I alt
Badning, svømmning	0	0	0	8	5	1	0	0	14
Fritidsaktivitet i båd, fx fiskeri	31	6	10	7	0	0	0	0	54
Dykning	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Fiskeri fra land	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Færdsel på havn	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Kano, kajak	0	0	7	5	0	0	0	0	12
Surfing (kite/wind)	4	0	4	15	0	0	0	0	23
Uoplyst	0	7	4	3	1	0	1	26	42
I alt	35	14	25	42	6	1	1	26	150

*) Opdelingen i kyst/åbent hav er meget usikker, da oplysningerne generelt er mangelfulde. Det er antaget, at surfere er i kystområdet, med mindre de angiveligt er langt ude eller hentet af helikopter. Joller og både er antaget at være på åbent hav, med mindre oplysningerne angiver andet

De fleste druknehændelser skete i sommerhalvåret, idet 79% af druknehændelserne fandt sted fra maj til oktober (tabel 28). For de døde i drukneulykker er det kun ca. 63%.

Tabel 28: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på måned og sted

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Hav	0	0	1	0	0	2	16	6	1	6	3	0	35
Havn	4	0	2	2	3	0	3	0	0	0	0	0	14
Sø	0	0	0	3	10	3	1	2	3	1	0	2	25
Kyst, strand	1	0	0	1	1	2	16	12	4	4	1	0	42
Svømmebassin	0	0	0	0	0	3	1	0	1	0	1	0	6
Vandløb	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Andet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Ukendt	1	2	5	0	1	1	4	6	2	2	1	1	26
I alt	6	2	8	6	15	11	41	27	11	13	7	3	150

I tabel 29 vises tæt-på-hændelserne i forhold til aktivitet og hvornår på året, de er sket. Også her kan man se, at tæt-på-hændelserne i forbindelse med næsten alle aktiviteter er koncentreret i sommermånederne. Den eneste undtagelse er 'uoplyst aktivitet', hvor hændelserne forekommer hele året. Her er kilderne primært Landspatientregisteret og ambulancerapporter, hvor der sjældent er oplysninger om aktivitet. Vi ved derfor ikke, i hvilke situationer disse hændelser foregår.

Tabel 29: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på måned og aktivitet

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Badning, svømning	0	0	0	0	1	2	7	2	1	0	1	0	14
Fritidsaktivitet i båd, fx fiskeri	2	0	1	1	6	3	18	10	4	6	3	0	54
Dykning	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Fiskeri fra land	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2
Færdsel på havn	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kano, kajak	0	0	0	3	1	1	2	3	2	0	0	0	12
Surfing	0	0	0	0	3	1	10	4	1	3	1	0	23
Uoplyst	4	2	6	2	4	3	4	6	2	4	2	3	42
I alt	6	2	8	6	15	11	41	27	11	13	7	3	150

Tabel 30 viser, at de fleste aldersgrupper er repræsenterede i tæt-på-hændelser i de forskellige aktiviteter. De lidt ældre ses dog især ved fritidsaktiviteter i båd, herunder fiskeri.

Druknehændelser ved badning og svømning rammer især børn og unge. Ulykker i forbindelse med sejlads i kano eller kajak rammer især større børn og unge, mens ulykker i forbindelse med sejlads i både rammer stort set alle aldersgrupper. Ulykker i forbindelse med surfing (kitesurfing, windsurfing) må formodes at ramme især unge, men der er kun i et enkelt tilfælde oplyst alder (tabel 30).

Tabel 30: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på alder og aktivitet

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-	Uoplyst	I alt
Badning, svømning	2	3	4	0	2	0	0	1	0	2	14
Fritidsaktivitet i båd, fx fiskeri	0	2	9	1	2	8	1	3	0	28	54
Dykning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Fiskeri fra land	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
Færdsel på havn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Kano, kajak	0	1	4	1	0	1	0	0	0	5	12
Surfing	0	0	0	1	0	0	0	0	0	22	23
Uoplyst	7	5	4	2	3	4	5	4	2	6	42
I alt	9	11	21	5	8	14	6	8	2	66	150

Mænd er dominerende i tæt-på-hændelser i forbindelse med næsten alle aktiviteter. Det er dog bemærkelsesværdigt, at for langt de fleste kvinder er aktiviteten uoplyst. (tabel 31)

Tabel 31: Personer involveret i tæt-på-hændelser i 2012, opdelt på køn og aktivitet

	Mænd	Kvinder	Ukendt køn	I alt
Badning, svømning	10	1	3	14
Fritidsaktivitet i båd, fx fiskeri	24	3	27	54
Dykning	0	0	2	2
Fiskeri fra land	2	0	0	2
Færdsel på havn	0	0	1	1
Kano, kajak	8	0	4	12
Surfing	4	0	19	23
Uoplyst	24	15	3	42
I alt	72	19	59	150

Tabel 32: Brug af redningsvest i tæt-på-hændelser. Kun relevante aktiviteter er medtaget

	Ja	Nej	Uoplyst	I alt
Fritidsaktivitet i båd, fx fiskeri	16	7	31	54
Fiskeri fra land	1	0	1	2
Kano, kajak	0	1	11	12
Surfing	0	1	22	23

Tabel 32 viser, at langt flere benytter redningsvest i forbindelse med tæt-på-hændelser sammenlignet med de, der var involveret i fatale drukneulykker. Dette tyder på, at en redningsvest i de fleste tilfælde medfører, at man overlever drukneulykken.

5.6 ALKOHOL

Der er kun meget begrænsede informationer om, at alkohol var involveret i druknehændelserne. For i alt 14 hændelser er det oplyst, at alkohol var involveret. Af disse var næsten alle (11) ved fritidsaktivitet i båd.

5.7 ALVORLIGHED

Af de 150 personer var 4 beskrevet som udmattede, 21 som nedkølede, og 7 var livløse. Seks personer havde andre symptomer, fx skader på kroppen, hoste, slugt vand, utilpashed – alle var dog ved bevidsthed. For de øvrige personer var der ingen oplysninger om deres tilstand. Manglende oplysninger er dog ofte et udtryk for, at personer har det godt i forhold til omstændighederne. Der er dog et betydeligt antal (39), som bliver bragt til sygehus, og hvor der mangler oplysninger om deres tilstand.

Halvdelen af de badende var livløse eller havde andre symptomer. Dette er en betydeligt højere andel end for personer involveret i andre aktiviteter. Dette skyldes sandsynligvis, at årsagen, til at der er behov for, at de badende reddes, netop er, at de har det dårligt. Personer i båd eller på surfbræt bliver oftest reddet, når de falder i vandet, og inden de for alvor kommer i problemer.

5.8 SKØN OVER DET TOTALE ANTAL AF TÆT-PÅ-DRUKNEHÆNDELSER OG INVOLVEREDE PERSONER I 2012

Da kilderne, som tidligere nævnt, langt fra er komplette, vil et skøn over antallet af personer involveret i drukning, eller som er i fare for at drukne, blive særdeles usikkert. Vi vil dog forsøge alligevel med de store forbehold, der naturligvis må være ved et sådant skøn.

I forbindelse med ikke-fatal drukning er der i materialet registreret 46 sygehuskontakter. Imidlertid er dette tal med sikkerhed for lavt, idet der ikke altid bliver registreret en druknediagnose i forbindelse med sygehuskontakten. Hvis man sammenholder ambulancerapporternes oplysninger om, at personen er bragt til sygehuset, med om personen er registreret i LPR med en druknediagnose, finder vi, at kun 7 ud af 15 identificerbare personer fik en druknediagnose. Hvis dette billede gælder hele landet, er antallet af sygehusbehandlede og overlevende personer ca. 95. Hertil kommer de, der indlægges og dør under indlæggelse. Disse er ikke medtaget her, men omtalen i afsnittet om sygehusbehandling.

Antallet af ambulancekørsler i forbindelse med personer i druknerisiko kan vurderes at være 65, såfremt antallet af ambulancekørsler står i forhold til befolkningen i regionerne. Hertil kommer helikoptertransporter, ca. 12. Ifølge ambulancerapporterne førte ca. 75% til sygehusbehandling, mens de resterende blev færdigbehandlet på stedet. Ambulancekørsler bidrager altså kun med omkring 16 personer ud over de sygehusbehandlede – i alt omkring 110 personer inklusive de sygehusbehandlede.

Hertil kommer et langt større antal personer, som er i fare for drukning og bliver reddet, men som ikke bliver bragt med helikopter, ambulance eller behandlet på sygehus. Endelig er der et endnu større antal, hvor ingen andre end personen selv eller de pårørende bliver involveret. Vores materiale omfatter kun 62 personer, som bliver reddet af andre og ingen, der redder sig selv, så der må være et meget stort mørketal for at bringe det samlede antal op på de 10-20.000, der blev omtalt i starten.

6. DRUKNEDØDSFALD BLANDT DANSKERE DRUKNET I DANMARK 1970-2012

I dette kapitel beskrives udviklingen i fatale drukneulykker over en periode på 43 år. Det officielle Dødsårsagsregister indeholder alene oplysninger om personer med fast bopæl i Danmark, som er døde i Danmark. Derfor indgår udlændinge (dvs. fx turister, fiskere og sejlere) ikke i datamaterialet i dette kapitel. Druknedødsfald i Grønland og Færøerne indgår heller ikke i opgørelserne i dette kapitel.

6.1 OMFANG

I alt 7.648 danskere døde i perioden 1970-2012 ved drukning i Danmark. Heraf var 3.269 (43%) drukneulykker, 3.640 (48%) selvmord ved drukning, 35 drab (0,5%), mens dødsårsagen for 704 (9%) druknetilfælde var ubestemt.

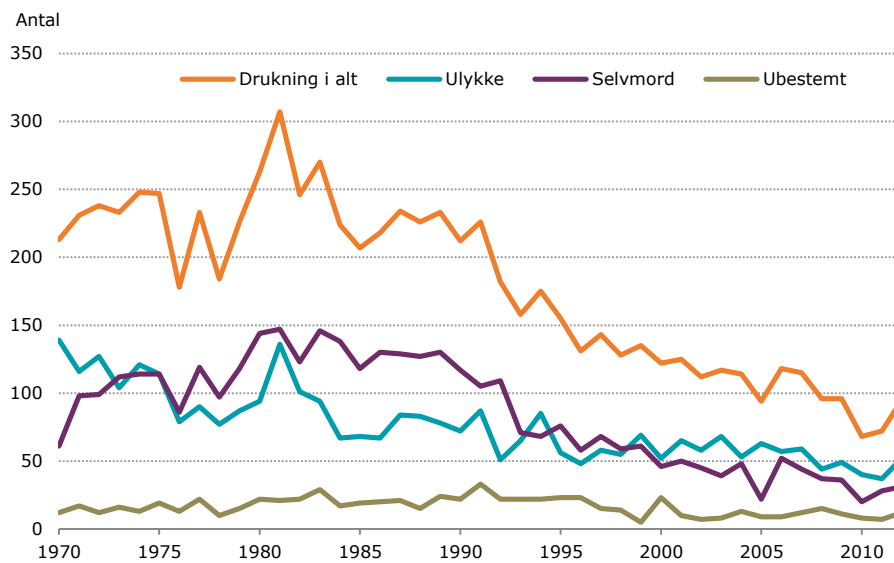
6.2 UDVIKLING OVER TID

Det årlige antal af danskere, der er døde som følge af drukning i Danmark – ulykker såvel som selvmord og drab – faldt markant i perioden 1970-2012 fra 213 til 95, med et maksimum på 307 i 1981 og et minimum på 68 i 2010. Antallet af fatale drukneulykker faldt fra 139 i 1970 til 52 i 2012 (figur 14 + bilagstabel B1).

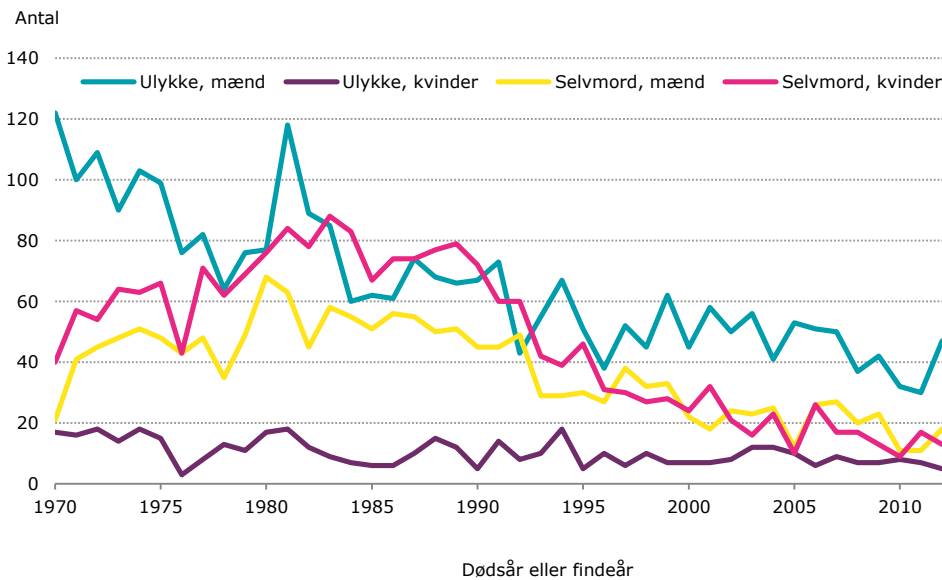
Overordnet set er forekomsten faldet mest blandt børn, unge og voksne op til 44 år, mens tendensen hos de 45-64 årige og den ældste gruppe over 65 år har været mere jævn.

Fatale drukneulykker blandt kvinder har ligget på et lavt niveau i hele perioden (figur 15 + bilagstabel B2).

Udviklingen i antallet af selvmord ved drukning viste et andet mønster: Perioden 1970-1981 var kendetegnet ved en stigning i antallet af selvmord fra 61 til 147, mens den efterfølgende periode frem til 2012 var karakteriseret af et markant fald, med færrest i 2010 (20 selvmord ved drukning). Særligt kvinders selvmord ved drukning er antalsmæssigt faldet markant i perioden (figur 15)

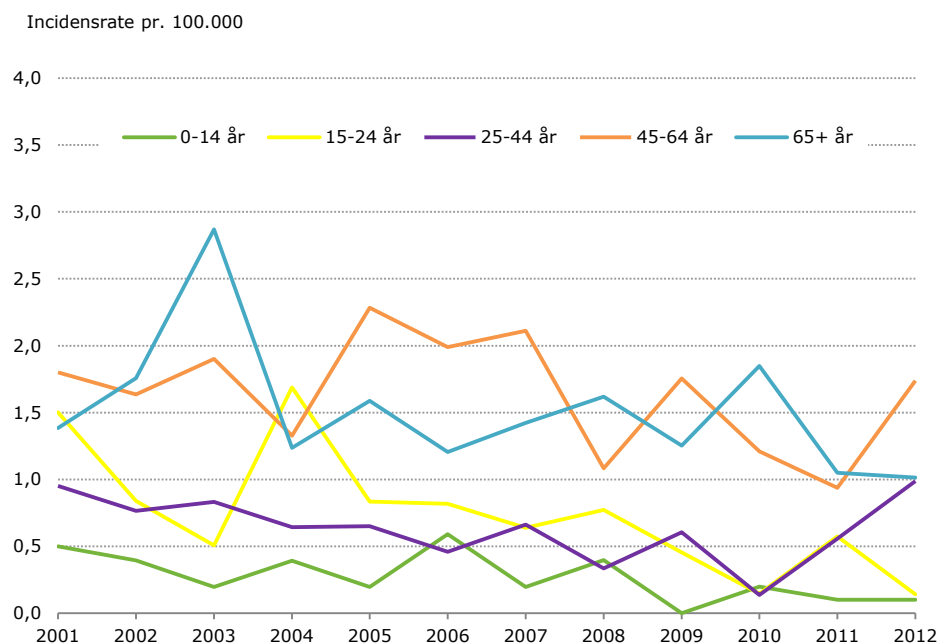
Figur 14: Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2012, opdelt på dødsårsag

Figuren omfatter alene danskere, dvs. personer med cpr-nummer og fast bopæl i Danmark.

Figur 15: Danskere druknet i Danmark som følge af selvmord eller ulykke i perioden 1970-2012, opdelt på køn

Figuren omfatter alene danskere, dvs. personer med cpr-nummer og fast bopæl i Danmark.

Figur 16: Danskere druknet ved ulykke i Danmark i perioden 2001-2012, fordelt på aldersgrupper. Rater pr. 100.000 befolkning

Figuren omfatter alene danskere, dvs. personer med cpr-nummer og fast bopæl i Danmark.

Figur 16 viser udviklingen igennem de seneste 12 år. Overordnet er der en faldende tendens for alle aldersgrupper, dog med en del udsving fra år til år i de enkelte aldersgrupper. Antallet af fatale drukneulykker pr. 100.000 befolkning i aldersgrupperne 0-24 år er faldet i perioden, og for alle aldersgrupperne under 45 år har raten siden 2005 ligget konstant under 1 pr. 100.000 befolkning. Blandt de ældre aldersgrupper er faldet ikke så entydigt og udsvingene fra år til år er noget større. Figuren illustrerer samtidig, at aldersgrupperne over 45 år har den højeste risiko for at dø ved en drukneulykke, mens børn under 15 år har den laveste risiko.

7. SELVMORD VED DRUKNING

7.1 OMFANG OG UDVIKLING

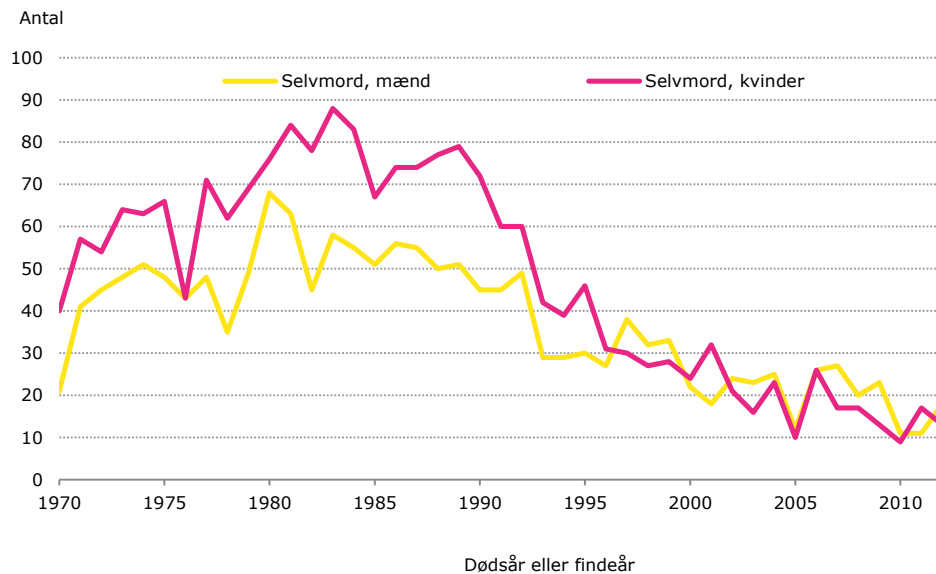
I perioden 2001-2012 begik 464 personer selvmord ved drukning i Danmark. Antallet af selvmord ved drukning har været svagt faldende i perioden. Der var næsten lige mange kvinder (47%) og mænd (53%) blandt ofrene. Selvmord ved drukning var hyppigst blandt voksne og ældre over 45 år og særligt blandt de 75+ årige (tabel 33). Selvmord ved drukning er jævnt fordelt over året; flest selvmord foregik i april (48) og færrest i månederne februar, maj og september (34 i hver måned).

Tabel 33: Selvmord ved drukning, opdelt på aldersgrupper og år

Alder	Gns. 2001- 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	I alt	Rate pr. 100.000
15-24	1	0	0	1	0	0	0	0	6	0,1
25-34	2	3	3	1	3	1	1	3	26	0,3
35-44	5	4	3	1	3	2	2	4	42	0,4
45-54	9	12	10	6	5	4	2	8	90	1,0
55-64	9	11	13	10	6	2	8	7	103	1,2
65-74	7	9	5	13	6	6	5	6	87	1,6
75+	10	13	10	6	13	6	10	4	110	2,4
Total	43	52	44	38	36	21	28	32	464	0,7

Antallet af personer, der begår selvmord ved drukning, har været faldende siden 1981, særligt blandt kvinder (figur 17). Faldet i antallet af selvmord ved drukning er næsten dobbelt så stort som faldet i antallet af selvmord generelt ⁽⁶⁾

Figur 17: Selvmord ved drukning 1970-2012 for mænd og kvinder

7.2 STED FOR HÆNDELSEN

Havne var det sted, hvor flest personer valgte at tage deres eget liv (34%), at gå ud i vandet fra kysten ved strand eller andet var næsthøypigste lokalitet (19%), mens søer var tredjehyppigste valg. Årsagerne til at disse lokaliteter vælges hyppigst hænger formentlig sammen med nærhed og tilgængelighed. Derudover var der blandt de mandlige ofre en større andel, der benyttede broer til at springe ud fra (12%) og at drukne sig i forskellige former for vandløb (9%). Flere kvinder end mænd foretrak at gå ud fra kysten, og kvinder valgte også oftere at drukne sig i eget badekar (tabel 34)

Tabel 34: Selvmord ved drukning, opdelt på sted og køn, 2001-2012

	Mænd	%	Kvinder	%	I alt	%
Åbent hav, fjord	2	1	5	2	7	2
Havn	93	38	64	29	157	34
Sø	30	12	39	18	69	15
Kyst	42	17	47	21	89	19
Svømme-/havnebassin	2	1	1	0	3	1
Badekar	10	4	20	9	30	6
Bro	30	12	14	6	44	9
Vandløb	22	9	12	5	34	7
Andet	7	3	6	3	13	3
Ukendt	6	3	12	5	18	4
I alt	244	100	220	100	464	100

7.3 ÅRSAGER TIL SELVMORD VED DRUKNING

En gennemgang af dødsattester i perioden 2001-2011⁽⁶⁾, hvor dødsårsagen var selvmord ved drukning, viste, at ofrene ofte led af depression. I mindst 60% af selvmordene ved drukning var depression beskrevet som en medvirkende faktor til selvmordet. I det hele taget blev sygdom, egen eller nogle i nærmeste familie, og psykiske lidelser hyppigt beskrevet som nogle af de bagvedliggende årsager til selvmordet. En del ofre led af psykiske lidelser, så som skizofreni, manio-depressivitet, paranoia o.a., andre led fysisk og psykisk pga. svær sygdom og stærke smerter. Ofte var et alkohol- og/eller medicinmisbrug gået forud for selvmordet. Derudover skete en del af selvmordene umiddelbart i forbindelse med svære begivenheder i eget eller familiens liv; fx at ægtefællen eller et barn døde, personen fik stillet en tung/uhelbredelig sygdomsdiagnose, mistede sit arbejde, gik konkurs el. lign.

8. METODE

8.1 BEGREBER ANVENDT I RAPPORTEN

Druknedød: Inklusion af dødsfald som drukning har som udgangspunkt været, at den primære dødsårsag i dødsattesten var angivet som drukning (submersio). Dødsfald som følge af nedkøling i vand samt dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en følgevirkning af drukning, er også medtaget. jf. afsnit 8.6.

Tæt-på-hændelser: Omfatter alle ikke-fatale druknehændelser, både de, der tidligere blev benævnt nærdrukning, og andre hændelser, hvor personen er i fare for at drukne, men bliver reddet.

Døds måde: Angiver om dødsfaldet skyldtes henholdsvis ulykke, drab, selvmord eller er ubestemt mht. døds måde (typisk fordi det ikke kan afgøres, om der er tale om en ulykke eller selvmord).

Danskere: Refererer i rapporten til herboende personer med en registreret bopæl i Danmark på dødstidspunktet, som er druknet i Danmark, og som har et cpr-nummer. Danskere døde i udlandet registreres ikke i Dødsårsagsregisteret og er således ikke inkluderet i tabellerne i kapitlerne 3-5.

Udlændinge: Anvendes i rapporten om personer uden en registreret bopæl i Danmark, som er druknet i Danmark. Typisk vil der være tale om turister, fritidssejlere eller fiskere.

Sygehusbehandlede drukneofre: Inkluderer druknehændelser, der førte til sygehuskontakt (skadestue og indlæggelse), og hvor den tilskadedkomne ikke er død ved ankomsten til sygehuset.

8.2 DATAKILDER OG ANALYSER

Undersøgelsen gør brug af følgende datakilder:

- Dødsårsagsregisteret, Sundhedsstyrelsen/Serumsinstituttet².
- Dødsattester for druknede danskere og udlændinge, indhentet fra Statens Serum Institut.
- Rapporter over redningsaktioner i danske farvande, politirapporter og avisartikler samlet af Søsportens Sikkerhedsråd, Søfartsstyrelsen (for perioden 2002-2012).
- Oplysninger om druknede fra Rådet for Større Badesikkerhed 2007-2011, primært baseret på avisartikler.
- Presseklip om druknehændelser 2009-2012, indsamlet af TrygFonden.
- Landspatientregisteret, Sundhedsstyrelsen/Statens Serum Institut. Druknehændelser behandlet på sygehuse 2004-2012
- Søgning i Infomedia og på internettet med det formål at finde yderligere oplysninger om ovennævnte druknetilfælde.
- Ambulancerapporter fra Region Hovedstaden, til belysning af tæt-på-hændelser.
- Data udleveret af SOS International.

² Statens Serum Institut overtog i 2012 opgaven med sundhedsdokumentation fra Sundhedsstyrelsen, herunder driften af sundhedsregistre.

(1) Dødsårsagsregisteret

Registeret rummer data om alle dødsfald blandt personer med fast bopæl i Danmark, som er døde i Danmark. Registeret er aktuelt opdateret til og med 2012. I perioden 2001-2006 blev dødsattesterne indsendt til Sundhedsstyrelsen som papir, men fra 2007 sker indberetning via en elektronisk formular. Registeret dannes ud fra oplysninger på dødsattesten, der er udfyldt af en læge ved ligsyn. Dødsattesten er først og fremmest et retsligt dokument, der attesterer, at en læge har konstateret sikre dødstegn ved ligsynet, og at liget må begraves. Dødsattesten rummer tillige oplysninger om den tilgrundliggende og de medvirkende årsager til dødsfaldet og en angivelse af den formodede dødsårsag: naturlig død (sygdom), ulykke, selvmord, drab eller ubestemt dødsårsag. Dødsårsag kodes i overensstemmelse med WHO's retningslinjer og ud fra den internationale sygdomsklassifikation i perioden 1970-1993 ICD-8 og siden 1994 ICD-10³. Den tidligere klassifikation, ICD-8, rummede ikke de samme muligheder for at karakterisere dødsårsagen som ICD-10, hvor der er specifikke koder, der kan tilkendegive en række ydre omstændigheder ved dødsfald betinget af ulykke, selvmord eller drab.

Det er den læge, der udsteder dødsattesten, som umiddelbart påfører den tilgrundliggende dødsårsag og eventuelle medvirkende dødsårsager og angiver dødsårsagen, dvs. naturlig død, ulykke, selvmord, drab (vold) eller uoplyst dødsårsag. Lægen angiver også de tilhørende ICD-10 koder for dødsårsager og disse registreres i Dødsårsagsregisteret. Ved dødsfald som drukning skal dødsfaldet anmeldes til politiet, og der vil i de fleste tilfælde blive foretaget et retslægeligt ligsyn ved en embedslæge eller vikarierende embedslæge, som skal medtage oplysninger fra politirapport på dødsattesten. Det sker dog ikke i alle tilfælde.

Dødsårsagsregisteret indeholder foruden cpr-nummer bl.a. oplysninger om dødsdato, dødssted/findested, bopælskommune, dødsårsager og dødsårsag samt angivelse af, hvilken type ligsyn der er udført, enten ligsyn ved egen læge eller sygehuslæge eller retslægeligt ligsyn, som udføres af en embedslæge og politi. Registeret rummer også oplysning om, hvorvidt der er foretaget en obduktion med henblik på at fastslå dødsårsag og dødsårsag.

Praksis for udstedelse af dødsattest

Ethvert dødsfald i Danmark, der ikke umiddelbart skønnes at være forårsaget af sygdom eller alderdom, skal anmeldes til politiet, der sammen med den stedlige embedslæge afgør, om der skal afholdes et retslægeligt ligsyn, og her tages stilling til, om der skal foretages yderligere undersøgelser af dødsfaldet, obduktion eller retskemiske analyser. Det betyder, at alle dødsfald ved drukning undersøges af politiet, som har pligt til at indhente en række oplysninger om omstændighederne ved dødsfaldet, såsom hvornår afdøde sidst var set i live, findested, tidligere selvmordsforsøg, psykisk sygdom, særlige livsbegivenheder forud for dødsfaldet m.m. Disse oplysninger videregives til den embedslæge, der afholder ligsynet sammen med politiet, og det er ud fra disse oplysninger og en undersøgelse af liget, at embedslægen træffer afgørelse om dødsårsag, dvs. om drukningen var at betragte som et selvmord, ulykke eller evt. et drab. I en række tilfælde kan dødsårsagen ikke fastslås ud fra oplysningerne, og dødsårsagen angives da som ubestemt.

(2) Gennemgang af dødsattester for danskere druknet i Danmark

Til den mere detaljerede analyse af drukning i perioden 2001-2012 har vi opbygget et datasæt over druknedødsfald baseret på oplysninger fra kopier af dødsattester og de supplerende kilder. Dødsattester indhentet til dette datasæt blev udvalgt fra følgende dødsårsager, der angiver drukning: V90, V92, W65-W74, X31, X38, X39, X71, X92, Y21 eller en af diagnoserne T68 (nedkøling), T75.1 (drukning).

3 ICD er WHO's internationale system til klassifikation af sygdomme og andre helbredsrelaterede lidelser. ICD er en forkortelse for International Classification of Diseases. ICD-10 er således den tiende udgave af dette system.

Datasættet inkluderer såvel umiddelbare drukneddødsfald, som dødsfald kodet som senfølge af drukneulykke, så længe drukneulykken skete i den undersøgte periode 2001-2012. Dødsfald, som ikke skyldtes drukning, blev ekskluderet efter en gennemgang af dødsattesten. Dette drejer sig primært om dødsfald som følge af nedkøling, der ikke er sket i vand, samt om dødsfald, der førte til, at man faldt i vandet. Dødsattesterne bør indeholde en beskrivelse af omstændighederne omkring dødsfaldet, herunder oplysninger om afdødes sidste gøremål, livssituation og helbred. Disse oplysninger gives af vidner, læger og afdødes familie og venner, men oplysningerne mangler i en række tilfælde, hvor der ikke er udført et regelret retsligt ligsyn. Derudover indeholder dødsattesterne oplysninger om eventuel obduktion, hvis en sådan er udført, og disse oplysninger havde forrang, hvis de var modstridende med andre oplysninger i dødsattesterne.

Som følge af ændringerne mht. elektronisk indberetning viste det sig, at oplysningerne på dødsattesten ofte var mere mangelfulde end i tidligere år. Desuden manglede ca. 5% af dødsattesterne i denne periode. Vi har derfor især for perioden 2007 og frem fundet det væsentligt at supplere med andre datakilder.

Til belysning af, hvor mange udlændinge der drukner i Danmark, søgte vi oplysninger i Sundhedsstyrelsens/Statens Serum Instituts arkiver, som indeholder kopier af dødsattester for udlændinge døde i Danmark. Vi håndsorterede alle dødsattester i perioden 2001-2006 samt 2009-2010 og fandt de tilfælde, hvor drukning var anført som dødsårsag. For årene 2007, 2008 og 2011 fandt og leverede Sundhedsstyrelsen selv de relevante kopier af dødsattester til os. Sundhedsstyrelsen mener, at der er enkelte dødsattester, som aldrig når deres arkiver, da der ikke tages kopi, før dødsattesten med liget sendes tilbage til hjemlandet. Derudover var en del af dødsattesterne mangelfulde, hvorfor det ikke altid har været muligt at afgøre, om drukning var årsag til dødsfaldet. Disse blev ekskluderet. Fra og med 2007 bør dødsattesterne for udlændinge være indberettet elektronisk på lige fod med dødsattester for danskere. Eftersom en del dødsattester var mangelfulde, og andre kan formodes at mangle helt, vil de opgjorte tal for drukning blandt udlændinge i Danmark være minimumstal.

(3) Informationer fra Søsportens Sikkerhedsråd

Søsportens Sikkerhedsråd samler oplysninger om redningsaktioner til havs, herunder redningsrapporter, politirapporter, dødsattester og avisudklip. Disse blev gennemgået for perioden 2002-2012 for at undersøge, om der var tilfælde af druknedød, som ikke var registreret i Dødsårsagsregisteret, og for at finde de relevante oplysninger for disse dødsfald. Oplysninger for 2001 var desværre ikke tilgængelige.

(4) Informationer fra aviser og andre medier

Vi har benyttet oplysninger fra Rådet for Større Badesikkerheds offentliggjorte oplysninger om badeulykker, primært baseret på avisartikler for 2007 og 2008. Fra 2009 og frem har vi desuden haft adgang til rådets opgørelser over presseklip for alle drukneulykker. For 2009 og frem er presseklip vedr. drukning indsamlet af TrygFonden indgået som yderligere supplement. I perioden 2007 og frem har vi i tilfælde, hvor oplysninger manglede om druknedødsfaldet, søgt i Infomedia samt på internettet for at finde yderligere oplysninger, som kunne belyse ulykkessted og hændelsen, herunder dødsmanden.

(5) Landspatientregisteret vedr. sygehusbehandling

Landspatientregisteret indeholder registreringer af alle behandlinger på offentlige sygehuse i Danmark; såvel skadestuebehandling som indlæggelser og ambulante behandlinger. Ud fra Landspatientregisteret blev personer behandlet med aktionsdiagnosen T75.1, drukning, identificeret. I 2011 blev personer behandlet med diagnosen T68.9 (nedkøling), og hvor skadestedet samtidig var registreret som hav- eller søområde, medtaget. Desværre er skadestedet sjældent registreret, så der kan være tale om en underregistrering af tilfælde, som skyldes nedkøling i vand. Personer, der bliver erklæret døde ved ankomsten til skadestuen, vil normalt ikke få diagnosen drukning og er derfor ikke inkluderet. Data er medtaget for perioden 2005-2012.

(6) Informationer fra SOS International

SOS International har været behjælpelige med at stille data til rådighed om danskere som døde pga. drukning i udlandet, og som har brugt deres assistance til hjemtransport eller andet.

8.3 REVURDERING AF DØDSMÅDE

Ved gennemlæsningen af dødsattesterne var der i en række tilfælde umiddelbart tvivl om klassifikationen af dødsårsag. Der er derfor gennemført en revurdering af samtlige dødsattester med henblik på tolkningen af dødsårsag. Denne revurdering er foretaget med baggrund i erfaring inden for retsmedicin og kodepraksis i Sundhedsstyrelsens medicinalstatistiske afdeling. Dødsårsag ved hvert enkelt druknetilfælde er således revurderet ud fra en gennemgang af oplysningerne på dødsattesten, hvor oplysninger om omstændigheder ved drukning, findested og forudgående omstændigheder har haft betydning.

Overgangen til elektronisk indberetning af dødsattester til Sundhedsstyrelsen (fra 2012 til Serum-institutttet) betyder, som beskrevet, at det er dødsattestudstedende læge, der direkte koder for den tilgrundliggende og de medvirkende dødsårsager til Dødsårsagsregisteret. I forhold til tidligere praksis er der på en relativ stor andel af de elektronisk indberettede dødsattester ingen oplysninger om omstændighederne ved dødsfaldet, og i en del tilfælde er kodningen af dødsårsag/dødsårsager ukorrekt. I nogle tilfælde mangler der angivelse af dødsårsag. Der er i Sundhedsstyrelsen i et vist omfang foretaget en omkodning af diagnoserne, og kvaliteten i 2011 og 2012 ser ud til at være forbedret betydeligt i forhold til 2007-2009.

I 2012 skete der følgende revurdering:

Af 52 druknedødsfald kodet som ulykke i Dødsårsagsregisteret, blev et dødsfald efterfølgende omkodet til selvmord og fem til ubestemt dødsårsag.

Af 33 druknedødsfald kodet som selvmord i Dødsårsagsregisteret, blev fem efterfølgende omkodet til ubestemt dødsårsag.

Af fem druknedødsfald kodet som ubestemt dødsårsag i Dødsårsagsregisteret, blev to efterfølgende omkodet til ulykke og to til selvmord.

Eksempler på beskrivelse i dødsattester kodet som ulykke

Fundet druknet i å med åben gylp. Havde været på værtshus.

Fundet i vandet, formentlig ved at sætte garn

Eksempler på beskrivelse i dødsattester kodet som selvmord

Fundet i sø, depressiv, tidligere selvmordsforsøg.

Kørt i havnen. Efterladt afskedsbrev.

Fundet livløs i badekar. Overdosis medicin i kroppen

Eksempler på beskrivelse i dødsattester kodet som ubestemt

Lig fundet i strandkanten.

Fundet i sø. Havde være nedtrykt. Ikke opfattet som selvmordstruet.

Fundet livløs i vandkanten. Var deprimeret.

For beskrivelse af revurdering af de tidligere års data henvises til de tidligere rapporter.

Ud af 1.375 dødsfald som følge af drukning i perioden 2001-2012 har det i 139 tilfælde ikke været muligt med rimelig sikkerhed at vurdere, om der er tale om selvmord eller ulykke. Dette betyder, at opgørelser over henholdsvis ulykker og selvmord er forholdsvis sikre, men samtidig også betegner et minimum. I forbindelse med rapporten for 2001-2009 blev druknedødsfald med ubestemt dødsårsag undersøgt i forhold til øvrige karakteristika med henblik på at vurdere, om der reelt er tale om ulykker eller selvmord. I denne forbindelse blev der set på den druknedes køn, årstiden for drukning og sted for drukningen. Denne analyse gav intet entydigt resultat, men indikerede, at gruppen indeholdt såvel drukneulykker som selvmord.

8.4 DATAKVALITET, SAMMENFATNING

For årene 2007-2012 var kun ca. 95-96% af dødsattesterne indsendt. Hvis denne andel også gælder druknedødsfaldene, vil der mangle i alt ca. 25 dødsattester for disse år. Man kan dog frygte, at andelen er større for druknedødsfald på grund af de situationer, hvor liget ikke er fundet eller er skyllet i land i udlandet. De fleste af disse druknedødsfald er formodentlig fundet i forbindelse med gennemgangen af redningsaktioner, badeulykker samt avisclip.

Oplysninger om druknede udlændinge er mangelfulde, især før 2005. Dette skyldes blandt andet, at Sundhedsstyrelsen ikke kunne rykke for disse dødsattester, da dødsfaldene ikke kan identificeres i CPR-registeret.

Der kan være fejlkodning af dødsfald, som skyldes drukning, især som senfølge. En analyse af dette baseret på en kobling af Landspatientregisteret med Dødsårsagsregisteret viste dog, at omfanget er relativt begrænset.

Kodningen af dødsårsagen var i visse tilfælde usikker, da der ofte mangler tilstrækkelige oplysninger til at afgøre, om der er tale om en ulykke eller selvmord. Derfor blev dødsårsagen revurderet efter en række kriterier, men alligevel må dødsårsagen anses for at være usikker i mange tilfælde, og dette gælder i særlig grad dødsfald i 2008.

Der er desuden tilfælde, hvor der er usikkerhed, om døden skyldes drukning eller ildebefindende, fx i forbindelse med hjertetilfælde. Da der kun i få tilfælde er foretaget obduktion, er dødsårsagen ikke altid klar. Også her er der sket en revurdering af, om dødsfaldet skyldtes drukning.

8.5 VARIABLE

Datasættet om druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2012 indeholder følgende variable:

- Cpr-nummer
- Dødsdato/finde dato
- Køn
- Alder
- Dødsårsag (original samt revurderet)
- Bopælskommune
- Aktivitet
- Ulykkessted (tekstvariabel med præcis angivelse)
- Beskrivelse af omstændigheder ved dødsfald
- Andre til stede
- Genoplivning
- Ulykkessted (kodet)
- Ulykkesmekanisme (drukning eller nedkøling)
- Sikkerhedsudstyr
- Alkohol/beruselse

Aktivitet

Aktivitetskoden beskriver, hvad afdøde beskæftigede sig med, da ulykken skete. Opdelingen i forskellige aktiviteter har taget udgangspunkt i en tidligere analyse af drukneulykker i Danmark 1989-1993 af Jens Steensberg (4). Denne aktivitetskodning er valgt, da den giver et godt indblik i, hvilke forskellige typer af vandrelaterede aktiviteter, der hovedsageligt ses i forbindelse med drukneulykker. Aktivitetskategorierne er samtidig brugbare til at påpege de forskellige forebyggelsesområder, som må medtænkes i en analyse af drukneulykker i Danmark. Spørgsmålet om aktivitet er ikke relevant, når der er tale om selvmord, og variabelen anvendtes derfor alene ved analyse af drukneulykker. Variabelen har følgende kategorier:

- Badning/svømning

- Bad i badekar
- Fritidsaktiviteter i båd (eksklusiv drukning i havn)
- Arbejdsrelateret fiskeri
- Dykning
- Fritidsfiskeri fra land
- Trafik, fx kørt i bil i havnen
- Færdsel på havn (eksklusiv trafikrelateret drukning)
- Andre aktiviteter
- Uoplyst aktivitet

Badning/svømning indeholder alle former for leg, badning og svømning i både åbent (hav, sø, å) og lukket vand (bassin, grusgrav). Fritidsaktiviteter i båd inkluderer alene aktiviteter med båd på åbent vand, herunder hav, sø og flod, og inkluderer altså ikke aktiviteter, hvor båden ligger i havn. Trafikkoden anvendes alene, når der er tale om trafikulykker på offentlig vej (eksempelvis bil, som kører i havnen). En traktor forulykket i mergelgrav inkluderes således ikke i denne kategori, men i kategorien 'andre aktiviteter'. Kategorien færdsel på havn betegner alle de dødsfald, hvor afdøde har gået eller stået på havnen, enten på kaj eller på skib, og er faldet i vandet. Kategorien 'andre aktiviteter' dækker over mange forskellige aktiviteter, herunder surfing, aktivitet på is, ulykker med traktor og anden maskine, leg ved havebassin, rengøring af pool, ravjagt ved strand og færdsel på bro.

Stedkoden

Stedkoden har, som aktivitetskoden, sit afsæt i kodningen anvendt af Steensberg (4), da denne opdeling giver det fornødne overblik over, hvor drukning finder sted, og da en sammenligning over tid derved bliver mulig. Dog er kategorierne vandløb samt bro tilføjet for at øge præcisionen af stedangivelse, og fordi begge kategorier indeholder et forholdsmæssigt stort antal druknedødsfald. Variablen har følgende kategorier:

- Åbent hav/fjord
- Havn
- Sø
- Kyst (herunder strand)
- Inden- og udendørs bassin
- Badekar
- Bro
- Vandløb, kanal
- Andet
- Uoplyst

Stedkoden betegner det sted, afdøde druknede/blev fundet. Eksempel: Hvis en person kæntrer med et skib på havet, angives stedet som 'åbent hav', mens stedkoden angives som 'kyst', hvis vedkommende er gået ud i havet fra stranden. Hvis der er oplysninger om, hvor langt fra kysten afdøde druknede, er der som udgangspunkt valgt en grænse på 200 m – dvs. hvis afdøde er mere end 200 meter ude, kodes det som 'åbent hav', og er stedet under 200 meter fra kysten, kodes det som 'kyst'. Stedkoden 'havn' anvendes, hvis den druknede faldt i vandet fra kajen eller fra et andet sted på havneområdet, herunder et skib i havn. Stedkategorien 'vandløb' dækker over såvel naturlige åer, gravede vandkanaler (herunder kanalerne i det indre København), grøftekanter med vand og lignende. I kategorien 'andet' er bl.a. indeholdt stederne: Is på vand, have (herunder fiskebassin og lignende), grusgrav, landbrugsareal, mergelgrav, mosehul, våge og vandbrønd m.fl.

Ved visse omstændigheder kan det være svært at afklare ulykkesstedet, fx i de tilfælde, hvor personen findes drivende i vand/ved kyst, og det ikke kan bestemmes, om afdøde fx er faldet overbord fra et skib ude på havet eller er faldet i havnen.

8.6 DEFINITION AF DRUKNING

Druknedød: Udgangspunktet for inklusion af dødsfald som drukning har været, at den primære dødsårsag i dødsattesten var angivet som drukning (submersio). Dernæst er også dødsfald kodet som nedkøling i vand medtaget, da det kan være svært at bestemme den egentlige årsag til druknedødsfaldet; disse udgør ca. 1%. Medtaget er også dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en følgevirkning af nærdrukning. Senfølgerne medregnes, da dette netop angiver, at drukning er den tilgrundliggende årsag til dødsfaldet. Ved flere dødsfald har en obduktion fundet sted, og i disse tilfælde har det været dødsårsagen bestemt ved obduktion, som var den bestemmende faktor. Dødsfald i vandet, hvor den tilgrundliggende årsag er andet end drukning, fx hjerteanfald, er ikke inkluderet i undersøgelsen.

Blandt ulykkestyper, der inkluderes er følgende:

- Drukning i vand.
- Drukning i andre flydende medier (fx gylle).
- Dødsfald som følge af nærdrukning (senfølge af drukning).
- Dødsfald som følge af nedkøling i vand.

Fejlkodning af dødsårsag på dødsattesten er selvfølgelig en mulighed. Således kan det ikke udelukkes, at dødsfald som følge af hjerteanfald eller lignende, mens man er i vandet, undertiden kodes som drukning på dødsattesten og heraf medtages i indeværende undersøgelse, hvis anfaldet og døden indtræffer, mens afdøde var i vand. Omvendt kan dødsfald, hvis egentlige årsag var drukning, blive fejlkodet som hjerteanfald og ikke drukning på dødsattesten, og i sådanne tilfælde vil druknetilfældet ikke optræde i denne rapport.

REFERENCER

1. Møller, H, Laursen B, Helweg-Larsen K. Druknedødsfald i Danmark 2001-2010 - og udviklingen 1970-2010 København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, juni 2012
2. Møller, H, Laursen B, Helweg-Larsen K. Druknedødsfald i Danmark 2001-2009 - og udviklingen 1970-2009. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, juni 2011
3. Møller, H, Laursen B, Helweg-Larsen K. Druknedødsfald i Danmark 2001-2008 - og udviklingen 1970-2008. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, maj 2010
4. Steensberg J. Epidemiology of accidental drowning in Denmark 1989-1993. *Accid. Anal. Prev.* 30, 755-762
5. Møller, H, Laursen B, Helweg-Larsen K. Druknedødsfald i Danmark 2001-2011 - og udviklingen 1970-2011 København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, juni 2013
6. Møller H, Laursen B. Suicide by drowning. 20th Nordic Research Conference on Safety, Helsingør, Danmark
7. van Beeck EF, Branche CM, Szpilman D, et al: A new definition of drowning: towards documentation and prevention of a global public health problem. *Bull World Health Organ* 83(11):853-856 (2005)

BILAGSTABELLER

**Tabel B1: Antal druknedødsfald i Danmark i perioden 1970-2012 opdelt på døds-
måde og år. Kun danskere. Kilder: Dødsårsagsregisteret (1970-2000) og Drukne-
registeret (2001-2012, korregeret dødsårsag)**

	Ulykker i alt	Selv mord	Drab	Ubestemt årsag	I alt
1970	139	61	1	12	213
1971	116	98	0	17	231
1972	127	99	0	12	238
1973	104	112	1	16	233
1974	121	114	0	13	248
1975	114	114	0	19	247
1976	79	86	0	13	178
1977	90	119	2	22	233
1978	77	97	0	10	184
1979	87	118	6	15	226
1980	94	144	3	22	263
1981	136	147	3	21	307
1982	101	123	0	22	246
1983	94	146	1	29	270
1984	67	138	2	17	224
1985	68	118	2	19	207
1986	67	130	1	20	218
1987	84	129	0	21	234
1988	83	127	1	15	226
1989	78	130	1	24	233
1990	72	117	1	22	212
1991	87	105	1	33	226
1992	51	109	0	22	182
1993	65	71	0	22	158
1994	85	68	0	22	175
1995	56	76	0	23	155
1996	48	58	2	23	131
1997	58	68	2	15	143
1998	55	59	0	14	128
1999	69	61	0	5	135
2000	52	46	1	23	122
2001	65	50	0	10	125
2002	58	45	2	7	112
2003	68	39	2	8	117
2004	53	48	0	13	114
2005	63	22	0	9	94
2006	57	52	0	9	118
2007	59	44	0	12	115
2008	44	37	0	15	96
2009	49	36	0	11	96
2010	40	20	0	8	68
2011	37	28	0	7	72
2012	52	31	0	12	95
I alt	3.269	3.640	35	704	7.648

Tabel B2: Antal fatale drukneulykker i Danmark i perioden 1970-2012 opdelt på år, køn og alder. Kun danskere. Kilder: Dødsårsagsregisteret (1970-2000) og Druknerregisteret (2001-2012, korregeret døds måde)

	Mænd 0-24	Kvinder 0-24	Mænd 25-64	kvinder 25-64	Mænd 65+	Kvinder 65+	Ulykker i alt
1970	57	10	57	5	8	2	139
1971	54	9	40	6	6	1	116
1972	47	12	56	6	6	0	127
1973	31	7	50	4	9	3	104
1974	35	9	55	4	13	5	121
1975	38	7	52	6	9	2	114
1976	35	2	37	1	4	0	79
1977	36	4	38	4	8	0	90
1978	16	7	36	4	12	2	77
1979	25	8	44	1	7	2	87
1980	28	10	47	5	2	2	94
1981	36	8	73	6	9	4	136
1982	26	2	49	7	14	3	101
1983	17	2	53	3	15	4	94
1984	18	4	33	1	9	2	67
1985	15	1	40	3	7	2	68
1986	10	2	41	4	10	0	67
1987	16	3	48	3	10	4	84
1988	22	10	37	4	9	1	83
1989	18	2	40	4	8	6	78
1990	16	1	41	3	10	1	72
1991	17	2	49	9	7	3	87
1992	15	4	25	3	3	1	51
1993	13	2	38	4	4	4	65
1994	15	5	37	5	15	8	85
1995	10	1	31	3	10	1	56
1996	11	1	18	7	9	2	48
1997	15	1	27	3	10	2	58
1998	8	1	27	7	10	2	55
1999	7	1	41	3	14	3	69
2000	12	2	28	4	5	1	52
2001	12	2	36	4	10	1	65
2002	8	1	31	4	11	3	58
2003	4	1	34	6	18	5	68
2004	9	5	25	4	7	3	53
2005	7	0	36	7	10	3	63
2006	9	2	33	3	9	1	57
2007	6	0	35	6	9	3	59
2008	9	0	17	4	11	3	44
2009	2	1	31	4	9	2	49
2010	2	1	16	4	14	3	40
2011	4	1	19	3	7	3	37
2012	2	0	36	4	9	1	52
I alt	793	154	1.637	185	396	104	3.269

Rapporten beskriver omfang og årsager til druknedødsfald i Danmark på baggrund af oplysninger fra dødsattester, Dødsårsagsregisteret, Søværnets Operative Kommando (SOK), Søsportens Sikkerhedsråd, TrygFondens presseklip og nyhedsmedier m.fl.

Et engelsk resumé er inkluderet.

Rapporten er udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, på foranledning af TrygFonden.